ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 240 (10.236).

1991 йил 12 декабрь пайшанба

Баҳоси 8 тийин.

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

• Президент сайлови олдидан

Бир пиёла чой устида

КАЛИНИН районидаги Назарбек қишлоқ Кенгашига қарашли фахрийлар дам олиш уйига одатдагидан кўп киши йиғилди. Улар орасида маҳаллий қўмиталарнинг раислари, Халқ Демократик партияси бошланғич ташкилотларининг котиблари бор эди. Унда бошқа сиёсий партиянинг ваколатини чекламаган ҳолда шу кунларда бутун жумҳуриятимиз аҳлини қизғин баҳсларига сабаб бўлаётган масалаларни муҳокама қилишди.

Шулардан бири республикамиз мустақиллиги учун овоз беришдир. Ҳа, албатта айни пайтда кимга мустақиллик ёқмайди дейсиз. Йиғилганлар ўзаро мириқиб шу ҳақда суҳбатлашдилар. Улар ўртасида республикамиз Президентлигига кимни сайлаш лозимлиги тўғрисида ҳам қизғин баҳслар бўлди. Зеро ҳозирги пайтда халқ иродаси, қўллаб-қувватлаши ҳам кўп нарсани белгилашини бу ердагилар тушуниб туришарди. Йиғилганлар Президентликка номзодларнинг ёши, халқ ўртасидаги мавқеи ҳақида ҳам фикрлашдилар.

— Биз бу учрашувни иложи борича расмиятчиликдан чекиниб, гурунг сифатида ўтказишга ҳаракат қилдик,— дейди Халқ Демократик Партияси Калинин район қўмитасининг иккинчи котиби Тўлқин Файзиев.— Кўпроқ халқнинг дилидаги фикрини билишга қизиқдик. Биз бундан буён ҳам ана шундай йўл тутмоқчимиз. Чунки халқ ҳар-хил расмий йиғилишлар-у, кўрсатма, топшириқлардан зерикиб кетди. Қолаверса давр, шароит ўзгармоқда.

Суҳбат ниҳоясида йиғилганларнинг кўпчилиги республикамиз Президентлигига И. Каримов энг мақбул номзод деган хулосага келдилар. Ва уни қўллаб-қувватлашга қаратилган мурожаатнома қабул қилдилар.

Сўнгги пайтда Калинин районидаги халқ билан учрашувлар идоралардан, ҳашаматли заллардан маҳалла чойхоналарига, гурунгхоналарга кўчмоқда. Назаримизда бу эътиборга лойиқ тажриба.

Ана шундай йиғилишлар райондаги «Қатортол», Фрунзе номли қишлоқ шўроларида ҳам бўлиб ўтганлигини хабар қилишди.

Р. НЕЪМАТОВ.

ҚЎШИМЧА МИНГЛАБ ТОННА

КУЙДИРИШ цехини Бекобод цемент комбинатининг асосий ишлаб чиқариш бўлинмаси, деб бежиз айтишмайди. Ҳақиқатан ҳам кўпминг кишилик жамоанинг меҳнати самараси кўп жиҳатдан шу цех ишчи-хизматчиларига боғлиқ. Улар клинкерни қанча кўп ва сифатли тайёрлашса, цементни ҳам шунча кўп, сифатли ишлаб чиқариш имкони туғилади. Шунинг учун ҳам бу цехда ажойиб ишбилармонлар меҳнат қилишмоқда. Абдулла ака Ҳалилов шундайларнинг бири.

Комбинатда меҳнат фаолиятини бундан қирқ беш йил илгари оддий электрчиликдан бошлаган Абдулла ака мана ўн беш йилдирки, куйдириш цехида смена бошлиғи бўлиб ишлаяпти. У раҳбарлик қилаётган жамоа ўз ихтиёридаги асбоб-ускуналар ва иш вақтидан самарали фойдаланиб, меҳнатда яхши кўрсаткичларга эришмоқда. Ҳар ойда режа бўйича 50 минг тонна клинкер тайёрлаш лозим бўлгани ҳолда уларнинг ўртача иш кўрсаткичлари 52 минг тонна атрофида бўлмоқда. Унда смена бошлиғининг хизматлари каттадир. Ўзи ҳам қўл қовуштириб ўтирмасдан доим аъзоларга ёрдам беради. Унинг меҳнатсеварлиги, вазифасига виждонан муносабатда бўлиши смена аъзоларига ҳам ўтган. Айланувчи печь машинисти О. Бердиқулов, навбатчи чилангар Н. Дадабоев, ишчилардан М. Маматқулов, В. Пучков ва бошқалар смена нормаларини 105 фоизга етказиб бажариб, жамоа меҳнат ютуқларига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Н. ОТАБОЕВ.

«КОНТИНЕНТАЛЬ ГРЕЙН» ДЕЛЕГАЦИЯСИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов «Континенталь Грейн» Америка корпорациясининг шу корпорация Президенти Дональд Стахели бошчилигидаги делегацияни 10 декабрь куни қабул қилди. Делегация таркибида турли мамлакатларда ишлаган ва корпорацияга кирувчи йирик фирмаларнинг раҳбарлари бор. Делегация республикамизга иқтисодий масалалар юзасидан турли идоралар билан музокаралар олиб бориш учун келган.

Президент ҳузурида бўлиб ўтган қизғин суҳбат чоғида Ўзбекистоннинг корпорация билан савдо-иқтисодий алоқаларини ривожлантиришга доир кўпгина муаммолар муҳокама қилинди. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасида шу куни бўлиб ўтган музокараларнинг сермаҳсул бўлганлиги таъкидланди.

«Континенталь Грейн» вакиллари олдин ҳам республикамизда бўлган, ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиш йўлларини муҳокама қилган эдилар. Ёзда халқаро майдонда савдо битимлари тузиш учун корпорацияга Ўзбекистон пахтаси туркумини ажратиш тўғрисидаги протокол имзоланган эди. Д. Стахели республика амалий шерикларига қимматбаҳо хом ашёнинг бир қисмини етказиб берганлигини айтиб ўтди. Бу эса муносабатлар ишчанлик негизига қурилганига ишонч бағишлайди. Келгуси йилда ва кейинчалик ҳам маҳсулот етказиб бериш давом эттирилади.

Ўз навбатида корпорация Ўзбекистонга кўп миқдорда буғдой, пахта тозалаш ускуналари етказиб бермоқчи, товуқ гўшти етиштиришни, жинси тайёрлашни ташкил этишни, шунингдек, имкониятга қараб жинси газламадан болалар ва спорт кийимлари ишлаб чиқаришни ташкил этмоқчи бўляпти, шунингдек мева ва сабзавотларни қайта ишлаш масалаларини ҳал қилишга кўмаклашмоқчи.

Музокараларда бу қадар кенг миқёсли иқтисодий алоқаларни таъминлаш масалаларига ҳам тўхталиб ўтилди. Шу муносабат билан хом ашё ва маҳсулотларни ташишни ташкил этиш, мутахассисларни ўқитиш, техника муаммоларини ҳал қилиш лозим бўлади. Корпорация Ўзбекистондаги фаолиятини мувофиқлаштириш, қўшма корхона ташкил этиш учун Тошкентда корпорациянинг қароргоҳини очиш мўлжалланди. «Континенталь Грейн»нинг ишбилармонлик фаолияти учун Тошкентда қулай шарт-шароит яратилиши таъкидланди.

Суҳбатда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси раисининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов, давлат савдо ва ташқи алоқалар комитетининг раиси У. Т. Султонов, бошқа расмий кишилар қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

ҲИММАТ

СЎНГГИ кунларда рўзномамизга кўплаб муштарийлар шошилинчнома ва мактублар йўллаб, 29 декабрда Ўзбекистон республикаси Президенти сайлови ва референдуми кунини юксак уюшқоқлик билан ўтказишга аҳд қилганликларини изҳор қилмоқдалар.

Мана, қўлимизда шундай шошилинчномалардан бири. Уни рўзномамизнинг қадрли муштарийларидан, Қибрай ноҳияси ҳудудида истиқомат қилувчи ШАДРИНлар оиласи йўллашибди.

«Биз жумҳуриятимиз Президентлигига Ислом Каримов номзодини чин кўнглимиздан қўллаб-қувватлаймиз ва шу киши учун овоз берамиз».

Улар керак бўлса сайловни ўтказиш учун ўзларининг оилавий жамғармаларидан оз бўлсада маблағ ажратишларини ҳам айтишибди.

Ўзбекистон республикаси Президенти ИСЛОМ КАРИМОВга

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич!

Тошкент шаҳар Киров районидаги «Бодомзор» маҳалла аҳолисининг 1991 йил 9 декабрь куни бўлиб ўтган, 200 дан зиёд киши қатнашган йиғилишида Ўзбекистон Президентлигига Сизнинг номзодингиз якдиллик билан қўллаб-қувватланди.

Биз учун республика Президенти лавозимини ким эгаллаши муҳим аҳамиятга эга. Сиз жонажон Ўзбекистонимизнинг мустақиллигини ҳар томонлама мустаҳкамлаш учун курашаётган, ўз халқининг манфаатини ўйлайдиган, маҳаллаларнинг янада обод ва аҳоли фаровон бўлиши учун ҳисса қўшаётган давлат арбобидирсиз. Маҳалла аҳолиси сизнинг номзодингиз учун 29 декабрда бўладиган сайловда овоз беришга тайёр.

Сизга сиҳат-саломатлик, ишларингизда омад тилаб қоламиз.

Маҳалла аҳолиси номидан:
«Бодомзор» маҳалла қўмитасининг раиси
Ш. ЖАЛОЛОВ.

Раис муовинлари: Э. МАҲКАМОВ, Ш. НАСРИДДИНОВ, Э. МУХРУМБОЕВ.

Маҳалла қўмитасининг котиби А. АЛИМУҲАМЕДОВ.

ҲАММАНИНГ ТАҚДИРИНИ ЎЙЛАШ КЕРАК

Беларусь Республикаси, Россия Федерацияси ва Украина мустақил давлатлар ҳамдўстлиги тўғрисидаги битимни имзоладилар. Бу воқеа бошқа республикаларда, шу жумладан Ўзбекистонда кенг меҳнаткашлар орасида ҳар-хил фикрларни вужудга келтирди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда шу масала хусусида ўз фикрини айтди.

— Бу шартнома инқилобий тусдадир, деб ҳисоблайди Президент. 1922 йилда ССР Иттифоқини тузган уч республика раҳбарларининг тўплангaнлиги мақбул ишдир. Лекин нима учун уч славян республикаси бирлашгани бўрттириб таъкидланаётганлигини тушуниб бўлмайди. Агар сўнгги вақтгача мавжуд бўлган Иттифоқнинг уч муассиси тўпланди, дейилганда эди, бу ҳам миллий, ҳам маънавий, ҳам сиёсий жиҳатдан тўғри бўларди. Башарти Минскда имзоланган бу ҳужжатда Иттифоқ янгитдан тузилмоқда, унга қўшилишни ҳоҳлаганлар, тезроқ ўйланглар, чунки республикаларнинг мутлақо янги ҳамжамиятини барпо этяпмиз деб аниқ ва равшан айтишганида эди, бу славян республикаларининг иттифоқи деб таъкидлашмаганида эди, жуда соз бўларди.

Бирлашган армия, қўшма иқтисодий макон, уч республиканинг биргаликдаги валютаси — булар нимани билдиради? Мен бу масалаларни шарҳлашни хоҳламайман, чунки вақти соати етгани йўқ. Аввало, шу республикаларнинг раҳбарларидан тегишли ахборотни олиш лозим. Шундан кейингина хулоса чиқариш керак. Бу масалалар қўшимча равишда идроклашни талаб қилади. Бу соҳада етти марта ўлчамай туриб узил-кесил кесиб ташлаш мумкин эмас. Шу уч республикада яшаётганларни эмас, балки ҳамманинг тақдирини ўйлаш керак.

МУНОСИБ

Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика илмгоҳи факультетларида Ўзбекистон Республикаси Президентлигига Ислом Каримов номзодини қўллаб-қувватлашга бағишланган йиғилишлар бўлиб ўтди. Уларда сўзга чиққан ўқитувчи ва талабалар Ислом Каримов одамлар тўғрисида, халқ бахт-саодати, айниқса маорифчилар, таълим тақдири, ёшларимиз, болаларимиз ҳақида ғамхўрлик қилишни ўз фаолиятининг мазмуни деб билиб, буни амалда исботлаётганлигини таъкидладилар.

Йиғилишларнинг қатнашчилари Ўзбекистон Республикаси Президентлигига Ислом Каримов номзодини қўллаб-қувватлаб, сайлов куни уни ёқлаб овоз беражакларини изҳор этдилар.

НОМИ БИЛАН БОҒЛИҚ

Республика мелиорация ва сув хўжалиги вазирлиги сув хўжалиги ташкилотлари раҳбарлари ҳамда мутахассисларининг Тошкентда бўлиб ўтган кенгайтирилган кенгашида унинг қатнашчилари Ўзбекистон Республикаси Президентлигига бўлажак сайловда И. А. Каримов номзодини тўла қўллаб-қувватлашларини билдирдилар.

Ўзбекистон сув хўжалиги ходимларининг бир миллион кишидан кўпроқ отрядига, уларнинг оила аъзоларига мурожаатнома қабул қилинди. Мурожаатномада 29 декабрь куни улар Каримов номзоди учун овоз беришга даъват этиладилар. Бугунги барқарор аҳвол, Ўзбекистонни иқтисодий ва ижтимоий-сиёсий жиҳатдан ривожлантиришнинг аниқ истиқболлари И. А. Каримов номи билан боғлиқдир.

«Республикамизда тинчлик ва эзгулик тезроқ ўрнатилишини, осойишталик, фуқаролар ва миллатлараро тотувлик мустаҳкамланишини, республикамиз тез орада гуллаб-яшнашини хоҳлаётган барча кишиларни Каримов учун овоз беришга чақирамиз», дейилади мурожаатномада. Шундан сўнг унинг муаллифлари ҳар қандай муҳолифлик ва бўлар-бўлмас танқидбозликни тўхтатишга даъват этадилар. Ишчидан то вазиргача бўлган ҳар бир кишига мурожаат этиб, улардан ўз иш ўринларида республика олдида турган вазифаларни тезроқ бажариш, ҳар бир оила фаровонлиги ва тўкин-сочинлигини таъминлаш учун қўлларидан келган барча ишларни қилишга даъват этадилар.

(ЎзТАГ).

БОҒБОН ЮМУШЛАРИ

КУЗ, қиш ҳавосининг нисбатан илиқ келиши, гўёки деҳқондан барча юмушларини бажариб олишини кутаётгандек. Назаримда, иқтисоднинг шу аҳволга тушиб қолганлигини ҳатто она табиат ҳам сезаётгандек туюлади. Мўл-ҳосилинг учун пойдевор яратиб ол, деяётгандек бўлади. Шундай экан кузги-қишки тадбирларни ҳавонинг илиқ-иссиқ кунларида амалга оширганга не етсин?

Бўка ноҳиясининг миришкор боғбонлари бундай имкониятни қўлдан чиқармаслик учун бор куч ва ғайратларини ишга солмоқдалар. Шу куннинг долзарб вазифаси бўлган дарахтларга шакл ҳамда қатор ораларига ишлов бериш ишлари қизғин давом этмоқда. Ноҳиядаги мавжуд 825 гектар боғнинг қарийб тенг ярмига ишлов бериш муваффақиятли амалга оширилди. Бу борадаги ишлар Тимирязев номли, «Октябрь 40 йиллиги», «Ленинизм» жамоа хўжаликларида айниқса, жадал бормоқда.

Ҳ. ҚЎЧҚОРОВА.

• СПОРТ • • СПОРТ •

ТОШКЕНТДА ХАЛҚАРО БОКС

ПОЙТАХТИМИЗДА бокс бўйича ўсмирлар ўртасида халқаро мусобақанинг «Юбилей» спорт кошонасида бошланганини биров билса, биров билмасдан қолди. Нега?

— Чунки тарғибот, ташвиқот ишларини олиб борувчи ташкилотлар, — деб сўз бошлайди жумҳурият жисмоний тарбия ва спорт Давлат қўмитасининг тарғибот ва ташвиқот ишлари бўлими мудири Эргаш Йўлдошев, — биз буюрган керакли ишларнинг учдан бирини ҳам бажаришмапти.

Шундай бўлсада учрашувнинг қизиқарли ўтишига ишончим комил. Турли хил сабабларга кўра турнирга етиб келиши мўлжалланган Туркия, Венгрия, Болгария, Финляндия, Куба мамлакатлари жамоалари учрашувда қатнашаолмаяптилар. Қатор қийинчиликларга қарамасдан Польша, Швеция, Мўғилистон, Руминия ва иттифоқнинг кўплаб шаҳарларидан маҳоратли ёш спортчилар ташриф буюришган. Ўзбекистон терма командаси сафида 18 боксчи бўлиб, улар икки жамоага бўлинган ҳолда кураш олиб борадилар.

Халқаро турнир санъат усталарининг чиқишлари билан очилди. Жанговар учрашувни эса энг енгил (51 кг) вазндаги боксчилар, ҳамюртимиз Қобил Шукуров ва Хурелеух Ариуналлар бошлаб беришди. Қобилжон 16 ёшда. СССР спорт устаси. Самарқандлик. Қизиғи шундаки, ушбу турнирда унинг акаси Комилжон ҳам ғолиблик учун кураш олиб боради. Улар оилада 4 та ўғил. Катта акалари ҳам спортчи. Фақат оғир атлетика йўлини танлаган.

Ёш спортчимиз шу куни кейинги босқич ўйинларига биринчи бўлиб йўлланма олди. Саралаш учрашувларида қатнашган яна учта ҳамюртимиз Улуғбек Иброҳимов (51 кг), Равиль Бойпўлатов, Ўткирбек Ҳайдаровлар ҳам ғалабага эришиб кейинги босқич ўйинларига йўлланма олишди.

Турнир ҳомийлари тўғрисида ҳам илиқ сўзларни айтиб ўтиш жоиз. Нуфузли мусобақага «Орзу» чарм-галантерия, «Малика», «Юлдуз» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмалари, алоқа вазирлиги, «Тошинтерм», Тошкент тўқимачилик комбинатлари ўз маблағларини аяшмади.

Мусобақалар 14 декабргача давом этади.

М. АБДУЛЛАЕВ.

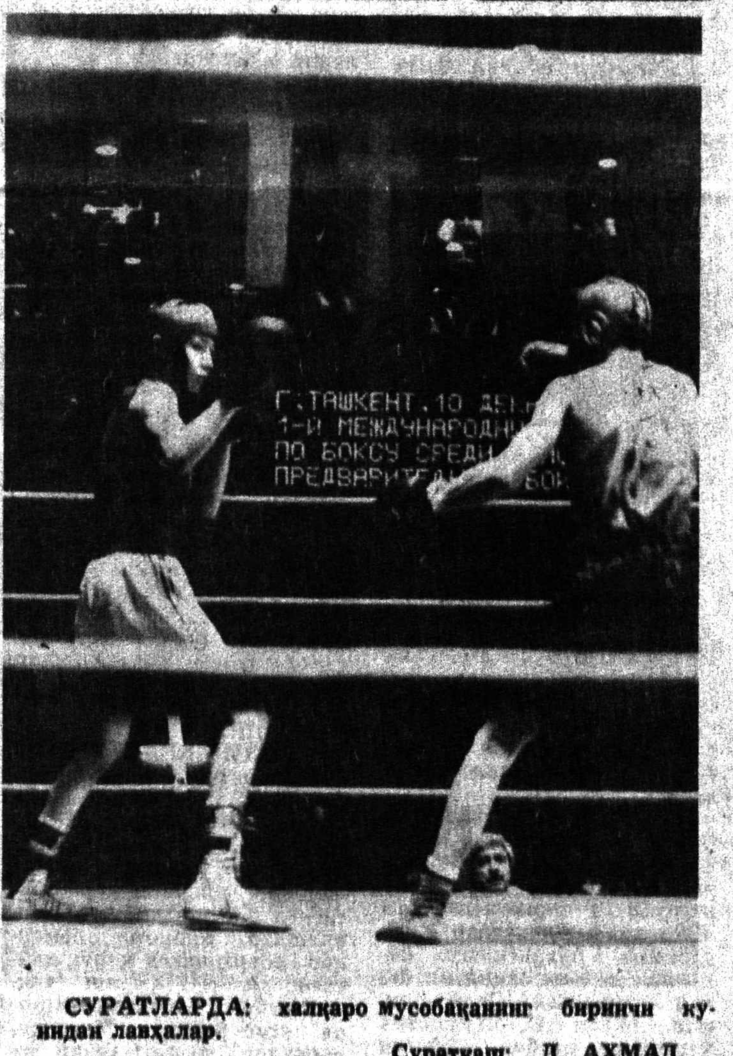

СУРАТЛАРДА: халқаро мусобақанинг биринчи кунидан лавҳалар.

Суратказ: Д. АҲМАД.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ РАЁСАТИДА

ШУ йил 9 декабрь куни халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгаши Раёсатининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда бир қатор муҳим масалалар кўриб чиқилди.

«СССРда гражданларнинг пенсия таъминоти тўғрисида»ги СССР қонуни асосида Чиноз районида фахрийлар билан ишлашнинг аҳволи тўғрисидаги масала айниқса кенг муҳокама қилинди. Бу бежиз эмас. Бугунги кунда нафақахўрлар ва фахрийларни ижтимоий ҳимоя қилишда юқоридаги қонуннинг бажарилиши ва пенсия тўловларининг оширилиши катта аҳамиятга эгадир. Умуман олганда Чиноз районида «СССРда фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида 1990 йил 15 майда қабул қилинган СССР қонуни асосида маълум ишлар амалга оширилди. Бугунги кунда районда пенсия олувчилар сони 10 ярим минг кишига етди. Уларга ҳар йили 23 миллион сўм сарфланмоқда. 1990 йил 1 октябридан бошлаб барча уруш қатнашчилари, ногиронлари, ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига қўшимча пенсиялар тайинланди. Қонунда кўрсатилган бошқа ишлар ҳам босқичма-босқич амалга оширилмоқда.

Аммо шу билан биргаликда пенсия таъминотини мувофиқлаштириш, пенсия ҳақидаги янги қонуннинг бажарилишида айрим камчиликларга, хатоликларга ҳам йўл қўйилаётганлиги маълум бўлди. Хусусан қонуннинг 14-моддаси асосида (пахтакор аёллар, сут соғувчилар, тракторчи машинистлар) имтиёзли пенсия билан таъминлаш тўғрисидаги масалани ҳал этишда район ижтимоий-таъминот бўлими агросаноат уюшмаси, жамоа ва шўро хўжаликлари билан яқин алоқа ўрнатмаган. Ана шу моддага мувофиқ пенсия олишга муносиб кишиларни аниқлаш юзасидан ишлар суст олиб борилмоқда. Ана шундай имтиёзли пенсия олишга ҳақли бўлган фуқароларнинг 14,5 фоизигина аниқланиб, рўйхатга олинган.

Қонуннинг мазкур жамоада ишлаган фахрийлар, ногиронлар ва бошқа пенсионерлар турмуш шароитини яхшилашга қаратилган 131-моддаси ҳам тўла амалга оширилмаяпти. Жамоа хўжаликларининг аъзоларидан 2,5 мингга яқини энг кам миқдорда пенсия олмоқда. Фақатгина 270 колхозчигагина қўшимча пенсия тайинланган. Бунинг устига айрим жойларда қўшимча пенсия оладиганлар сони ва уларга ажратилаётган пул миқдорини камайтириш ҳоллари содир бўлмоқда.

Халқ депутатлари вилоят Кенгаши Раёсати бу масалани Чиноз райони мисолида атрофлича кўриб чиқиб йўл қўйилаётган камчиликларни тезда бартараф этиш ва район ижтимоий-таъминот бўлими билан биргаликда «СССР да гражданларнинг пенсия таъминоти тўғрисида»ги СССР қонунини тўла бажариш учун барча чора-тадбирларни кўриш вазифасини қўйди.

Тошкент вилояти прокурорининг халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари ижроия қўмиталари фаолиятида қонунчиликнинг бузилиш ҳоллари тўғрисидаги 1991 йил 18 октябрдаги тақдимномасининг ижроси ҳам Раёсат йиғилишида атрофлича таҳлил этилди.

Текширишлар ана шу тақдимномада баён этилган фактлар ва район Кенгашлари раёсатлари ва ижроия қўмиталари томонидан Ўзбекистон республикаси қатор қонунлари талабларининг қўпол равишда бузилишига йўл қўйилганлигини кўрсатмоқда. Хусусан, Чирчиқ шаҳар Кенгаши Раёсати томонидан уй-жойни сотиш тўғрисидаги масалани ҳал этишда Мулкчилик тўғрисидаги қонуннинг айрим бандлари бузилишига, Тошкент, Қалинин районлари ижроия қўмиталари томонидан Ер тўғрисидаги қонуннинг бузилишига, Янгиобод шаҳар Кенгаши томонидан маҳаллий Кенгашларга депутатлар сайлови тўғрисидаги қонуннинг бузилишига йўл қўйилганлиги аниқланди.

Уй-жой қонунчилигини ва уй-жой шароитини яхшилашга муҳтож фуқароларни ҳисобга олиш борасида Ангрен, Янгийўл шаҳарлари, Ғалаба, Чиноз ва бошқа бир қатор районларда камчиликлар бор. Шунингдек, бошқа қонунлар ва ҳукумат қарорларини бажаришда ҳам бузилиш ҳоллари мавжуд. Айрим шаҳар ва район ижроия қўмиталари томонидан прокурор ҳужжатларини, шу жумладан асоссиз қарорлар бўйича норозилик хатларини кўриб чиқиш чўзиб юборилмоқда. Кўп ҳолларда улар мутлақо кўрилмаяпти.

Халқ депутатлари вилоят Кенгаши мазкур масала юзасидан қарор қабул қилди. Бу қарорнинг ижросини назорат қилиш халқ депутатлари вилоят Кенгаши ва унинг ижроия қўмитасининг ташкилий-совет ва кадрлар иши ҳамда давлат ҳуқуқ бўлимлари зиммасига юклатилди.

Шунингдек раёсат йиғилишида маъмурий-ҳудудий бирликлар, корхоналар, хўжаликлар, муассасалар ва ташкилотларни қайта номлаш, фойдаланиш учун ер участкаси бериш тўғрисида корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар илтимосномасини кўриб чиқиш тўғрисидаги масалалар ҳам муҳокама этилди ва тегишли тадбирлар белгиланди.

• Таклиф

ИНГЛИЗ ТИЛИНИ ЎРГАНИШ ЗАРУР

ЎЗБЕКИСТОН республикаси кўпгина мамлакатлар билан турли соҳаларда ҳамкорлик қилиб келмоқда. Мустақилликка эришган жумҳуриятимизда келажакда кўпгина мутахассислар, шу жумладан инглиз тилини биладиганлар керак. Шунинг учун қуйидагиларни зарур деб ҳисоблайман;

инглиз тилини ўрганиш курслари кўпайтирилса;

мактабларда рус тили ва адабиёти соатлари қисқартирилиб, инглиз тили соатлари оширилса.

Ушбу таклифлар юзасидан вилоят халқ таълими бошқармасидаги мутасаддиларнинг фикрини билишни истар эдим.

Рихсибой ТИЛЛАЕВ
Кўксарой.

КЕНГАШ ЎЗ ЎРНИНИ ТОПМОҚДА

Давр, шароит ҳамма соҳада кескин ўзгариш қилишни тақозо этмоқда. Хўш, бундай шароитда район Кенгашлари қандай иш усулини қўллашлари лозим?

Жамоатчи мухбиримиз Эргаш Йўлдошевнинг Бўка район Кенгаши раисининг муовини Эркин Жўраев билан қилган суҳбат мавзуси шу ҳақда бўлди.

— Эркин ака, маҳаллий Кенгашлар фаолиятида кейинги пайтда қандай муҳим ўзгаришлар юз берди? Умуман Кенгашлар ҳозирги кунда нималарга эътибор бериши керак, деб ўйлайсиз?

— Менимча Кенгашлар фаолиятида юз берган муҳим ўзгаришлардан бири у ўз аппаратини мустаҳкамлаб, халқ билан яқиндан ишлашга эришганидир. Эндиликда кишилар Кенгашларнинг ролини тушунишди, унга мурожаат қиладиган бўлишди. Республика Президентининг фармонлари ва унинг ижросини ҳам бевосита Кенгашлар назорат қилиб боришмоқда. Бундан ташқари шахсий уй қуриш учун ер ажратиш, томорқаларни кенгайтириш Кенгашларсиз амалга ошмайдиган бўлди. Аҳолини Президент фармони бўйича энг зарур озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш вазифаси ҳам маҳаллий Кенгашлар зиммасида. Шу билан бирга кадрлар танлаш, жой-жойига қўйиш деярли Кенгашлар қўлига ўтди. Илгарилари раҳбар танлаш Кенгашлар билан мутлақо ҳисоблашмасдан ҳал қилинарди. Кўпинча бўлажак раҳбарларнинг салоҳияти қоғоздаги маълумотларга қараб белгиланар эди. Ишда нўноқлик қилаётган раҳбар фаолияти юзасидан хулоса чиқаришда қатъийлик етишмасди. Масалан, «Кремль» давлат хўжалигига кўп йиллар мобайнида У. Ибрагимов раҳбарлик қилди. Афсуски, ана шу даврда хўжалик иқтисодиёти заифлашиб борди. Йиллик режалар муттасил бажарилмасди. Ўтган йили хўжалик 51 турдаги қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш режасини 49 та тури бўйича бажармади. Кенгаш талаби билан У. Ибрагимов вазифасидан бўшатилди. Унинг ўрнига шу давлат хўжалигида, кейинчалик халқ назорати қўмитасининг раиси бўлиб ишлаган Д. Султонов тайинланди. Натижада бу йил пахта тайёрлаш режаси 1985 йилдан буён биринчи марта бажарилди. Худди шунингдек, район Кенгаши район ветеринария даволаш бўлими, шаҳар Кенгаши, район коммунал хизмат бўлими, «Гулистон» давлат хўжалиги, Фрунзе номли жамоа хўжаликларига раҳбарлик қилиш учун ишчан ва тадбиркор кадрлар юборди.

Бу ўзгаришлар ишимизнинг бошланиши, холос. Афсуски, илгари йўл қўйилган хатолардан ҳанузгача тўла хулоса чиқариб бўлганимиз йўқ. Бундан ташқари Кенгашлар ҳалигача кадрларни танлаш, айниқса тарбиялаш масаласи билан жиддий шуғулланаётгани йўқ. Бизга янгича иқтисодий шароитда ишбилармонлар, малакали иқтисодчилар ва бошқа кўп-

• Бизнинг мусоҳаба

лаб мутахассислар керак. Уларни тарбиялаш эса асосий вазифаларимиздан бўлиши лозим.

— Маълумки, район Кенгашида иш ривожи доимий комиссияларнинг фаолиятига боғлиқ. Очиғини айтиш керак, ҳозиргача бу доимий комиссиялар номигагина тузиб қўйиларди. Уларнинг мавқеи ва нуфузини ҳеч ким сезмасди. Мана сиз юқорида район Кенгаши ҳамма ишни тубдан қайта қураётганлигини айтдингиз. Хўш, бу борада доимий комиссияларда қандай ўзгаришлар бор?

— Ўтган маҳаллий Кенгашларга сайловда 80 нафар район Кенгаши депутати сайланди. Улар айни пайтда ўнта доимий комиссия таркибида фаолият кўрсатмоқдалар. Сайловдан кейин доимий комиссиялар фаолияти илгаригига нисбатан ўзгариб, анча фаоллашди. Айниқса, савдо ва маиший хизмат, деҳқончилик масалалари, миллатлараро муносабатлар бўйича тузилган комиссиялар район Кенгаши ва унинг раёсати мажлисларига долзарб муаммоларни қўймоқдалар.

Доимий комиссиялар кадрларни танлашда ҳам район Кенгашига яқиндан ёрдам беришяпти. Масалан, район ветеринария даволаш бўлимининг бош врачи А. Исабоев, район таъмирлаш ишлаб чиқариш корхонасининг бошлиғи Р. Обидов, «Гулистон» давлат хўжалиги директори Р. Зокировларни лавозимларга тайёрлашда саноат, қурилиш, транспорт, алоқа ва деҳқончилик масалалари бўйича доимий комиссиялар аъзолари талабчанлик билан иш юритдилар. Лекин айрим доимий комиссиялар фаолияти ҳали ҳам суст. Биз бунга барҳам бериб, келгусида кенгашлардаги асосий ишни доимий комиссиялар ёрдамида бажармоғимиз лозим.

— Район Кенгаши раёсати ва район ижроия комитетининг айни пайтдаги фаолияти сизга маъқулми ёки бу борада бирор ўзгариш бўлиши тарафдоримисиз?

— Ҳаммамизга маълумки эскилик ҳеч қачон янгиликка осонлик билан ён бермайди, Ўзича ишлаб, буйруқбозлик билан раҳбарлик қилган, партия органига маъқул бўлиб келган ижроия ҳокимият янгидан ташкил топган район Кенгаши раёсатига бўйин бермасликка ҳаракат қилиб келди. Чунки 20 чақириқдан буён маҳаллий кенгашлар ишига ижроқўмлар раҳбарлик қилганди-да. Ҳолбуки ижроия органлари ўзини тузган ва тасдиқлаган кенгашлар олдида ҳисоб бериши лозим. Эндиликда юз берган ўзгаришлар туфайли маҳаллий Кенгашлар ўз ижроия органини тузибгина қолмасдан, уларга раҳбарлик ва назорат қилиш, вақти-вақти билан унинг ҳисоботини тинглаш, фаолиятига баҳо бериш имкониятига эга бўлдилар.

Ўзбекистон Олий Кенгаши 1990 йил октябрида район Кенгаши раёсати ва ижроия комитетини бирлаштириш ҳамда ягона аппарат тузиш ҳақида қарор қабул қилди. Шунга мувофиқ Ўзбекистон республикаси Конституциясига (Асосий қонунига) ўзгартишлар киритилди. Аммо орадан бир йил ўтишига қарамасдан, районимизда ана шу қарор ҳалигача ўз ижросини топгани йўқ. Натижада раёсат ва ижроқўм фаолиятида ҳам, уларнинг аппаратлари ишида ҳам бир-бирини такрорлаш ҳоллари давом этиб келяпти. Биргина мисол. Кенгашлар ва ижроқўмга келган ҳужжатлар икки мартадан қайддан ўтаяпти. Ёки республика Президенти фармонларининг ижроси ҳақидаги масалалар ҳам назорат тариқасида ҳар иккала органда ҳам эшитилиши ҳоллари юз бермаслиги учун, айрим масалаларни муҳокама қилишни иш режасидан чиқариб ташлаш ҳоллари ҳам бўлди.

Район Кенгашида ҳам, ижроқўмда ҳам ташкилий бўлимлар бўлиши мақсадга мувофиқлигини қайта кўриб чиқиш керак. Район Кенгашида эса ҳужжатларни юритиш учун умумий бўлим йўқ. Уларнинг ишчи аппаратини бирлаштириш эса ана шу номувофиқликни бартараф этишга, ишда ҳамжиҳатлик бўлишига олиб келади.

— Эркин ака, республика Президенти фармонларининг ижроси ҳақида тўхталсангиз.

— Район Кенгаши, унинг раёсати депутатлар ҳамда доимий комиссиялар кўмагида Президентнинг фармонлари бажарилишини назорат қилиб бормоқда. Бу масала вақти-вақти билан раёсат мажлисларида ҳам муҳокама қилинаяпти. Масалан район Кенгаши раёсатининг шу йил 27 апрелдаги мажлисида Ўзбекистон Президентининг 1990 йил 8 майдаги «Улуғ Ватан уруши ногиронларига, қатнашчиларига, байналмилалчи-жангчиларга ва ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига Совет халқининг Улуғ Ватан урушидаги ғалабасининг 45 йиллиги байрам қилиниши муносабати билан қўшимча имтиёзлар бериш тўғрисидаги фармонининг бажарилиши ҳақида»ги масала кўрилди. Шу ўтган давр мобайнида районда истиқомат қилувчи 46 нафар Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, 6 нафар байналмилалчи-жангчи, 40 нафар ҳалок бўлган хизматчиларнинг оилалари уй солиғидан озод қилинди. 37 оила уй-жой билан таъминланди. 46 оилага давлат ва турли идораларга қарашли уйлар шахсий мулк қилиб топширилди. 32 оилага уй-жой қуриш учун 258 минг 400 сўм миқдорида узоқ муддатли қарз берилди. Раёсат мажлисида ушбу фармонни бажаришда йўл қўйилган хатолар ҳам қайд этилиб, уруш ногиронларига ва иштирокчиларига, байналмилалчи-жангчилар ва ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилаларига яратиладиган имтиёзларни янада яхшилаш учун қарор қабул қилганди. Унинг ижроси назорат қилинмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН САВДО УЙИ
МАМЛАКАТИМИЗНИНГ БАРЧА РЕСПУБЛИКАЛАРИ ВА КЎПГИНА ЧЕТ ЭЛ ДАВЛАТЛАРИДАН ОЗИҚ-ОВҚАТ МАҲСУЛОТЛАРИ, ТУРЛИ МОЛЛАР, ХОМ-АШЁЛАР ТАКЛИФ ЭТАДИ

Ўзбекистон Савдо уйи бўлимларининг мутахассислари қуйидаги йўналишлар бўйича Сизларни қизиқтирган ҳар қандай молларни шошилинч қидириб топиш ишларини амалга оширади ва уларни Сизларга етказиб беради:

бўлим	қидирув йўналишлари	телефон
1.	Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, пахта, ҳисоблаш ва нусҳа кўпайтириш техникаси	34-96-29
2.	Халқ истеъмол моллари,тиббиёт моллари	34-64-90
3.	Ёғоч, қоғоз, ёғочни қайта ишлаш буюмлари	32-22-07
4.	Қурилиш материаллари ва конструкциялари	34-96-29
5.	Озиқ-овқат моллари	34-95-68
6.	Металл и металл конструкциялари, станоклар ва ускуналар	34-95-68
7.	Транспорт, машина ва механизмлар	32-22-07
8.	Кимё маҳсулотлари, ёқилғи, ёнилғи - мойлаш материаллари	34-95-69
	Лицензия бериш хизмати	34-96-10
	Ташқи иқтисодий алоқалар бўлинмаси	34-96-07

- "Тошкент" савдо биржаси ва бошқа биржаларда брокерлик хизмати кўрсатишни таклиф этамиз.
- Режа асосида зарур хом-ашё ва комплектлаш молларини энг арзон нархларда етказиб бериш билан боғлиқ масалаларни ҳал этамиз.
- Сизларни қизиқтирган маҳсулотларнинг ишлаб чиқарилиши, исталган турдаги қишлоқ хўжалиги экинлари ҳосилдорлиги истиқболлари ҳақидаги мукаммал ахборотларни етказиб берамиз.
- Ишлаб чиқарилган маҳсулотларни ўз савдо тармоқларимиз орқали сотишга кўмак берамиз.
- Савдо-сотиқ билан боғлиқ ишларни транспорт билан таъминлаш вазифасини ўз зиммамизга оламиз.
- Исталган йўналиш бўйича қўшма корхоналар барпо этиш учун шериклар излаб топамиз.

Ўзбекистон савдо уйининг ривожланган компьютер ва коммуникация тармоғи бизга сизлардан тушган буюртмаларни бир зумда бажариб бериш имконини беради!

Ўзбекистон Савдо уйидаги ижодий муҳит ва ходимларнинг юксак маҳорати - Сизларнинг ҳар қандай муаммоларингизни ҳал этишга хизмат қилади!

Тўғридан-тўғри бизнинг қуйидаги манзилгоҳимизга мурожаат қилинг:
700000 Тошкент шаҳри, Энгельс кўчаси, 24 уй.

Шошилинч алоқа:

боғланиш телефонлари: 34-85-52; 34-85-09;
факслар : 34-95-88; 34-95-92;
телекс : 116108 PTB, SU.

"ЭРА" реклама агентлиги.

ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ДЕПУТАТЛАР МАЪҚУЛЛАДИЛАР

Украина Олий Кенгаши 10 декабрь куни кўпчилик овоз билан Беларусь, Россия ва Украина таркибида тузилган Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигини тузиш тўғрисидаги битимни имзолади.

Беларусь республикаси Олий Кенгашининг еттинчи сессияси тўхтаб қолган ишини давом эттирди. Бу республика парламенти ҳам Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги тўғрисидаги битимни деярли якдиллик билан имзолади. Олий Кенгаш раиси С. Шушкевич ўзларига мақбул бўлган шаклда ҳамдўстликка қўшилишни таклиф этиб собиқ Иттифоқ республикалари раҳбарлари ва парламентларига мактуб юборажагини маълум қилди. Брест шартномаси қатнашчилари номидан тайёрланадиган мактуб шунингдек, Болтиқбўйи республикаларига ҳам юборилади.

ҚОЗОҒИСТОН ССР — ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

Қозоғистонда биринчи марта ўтказилган умумхалқ сайловида Президент бўлиб сайланган Нурсултон Назарбоев Олий Кенгашнинг тантанали мажлисида қасамёд қабул қилди. Президентнинг таклифи билан республика Олий Кенгаши сессияси Қозоғистон ССРни бундан буён Қозоғистон республикаси деган ном билан аташга қарор қилди.

ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАР МАОШИ ОШИРИЛМОҚДА

РСФСР Президенти Б. Ельциннинг фармони билан келгуси йил 1 январдан СССР Мудофаа вазирлиги ҳарбий хизматчилари маоши 90 фоиз оширилди. Ҳарбий қисмлар, ҳарбий ўқув юртлари ва муассасалари, СССР Мудофаа вазирлиги корхоналари ва ташкилотлари ҳамда ҳарбий бошқарув органлари ходимларининг тариф ставкалари ва мансаб маошлари ҳам шунча миқдорда ошади.

ПАРТИЯ МУЛКИГА ЭГАЛИК

Маълумки, Россия ҳудудида КПСС фаолияти тўхтатилган эди. 6 ноябрда қабул қилинган ана шу Фармон ўтган душанба кундан бошлаб пойтахтда амалга оширила бошланди. Москва ҳукумати бошлиғи Ю. Лужков томонидан тузилган тугатиш ҳуқуқлари берилган комиссия ишга киришди. Комиссия энг аввал КПССнинг Москва шаҳар ва район комитетларига қарашли ҳамма мулкларни пойтахт тасарруфига ўтказиб олиши керак. Москва ҳудудидагина эмас, балки ундан ташқаридаги мулклар шу жумладан хориждаги бойликлар (сўм ва валютадаги пул маблағлари ҳам) барчаси москваликлар ихтиёрига ўтади.

ДОРИ КЕРАКМИ, ШИША ИДИШ ОЛИБ КЕЛИНГ!

Целиноград дорихоналарида ғалати эълон пайдо бўлди: энди суюқ ҳолда тайёрланган ҳамма дори-дармонлар фақат мижозларнинг шиша идиши бўлсагина берилади. Шиша идишлар топмаган беморлар дорихонадан қуруқ қайтаверадилар. «Идиш танқчиллиги» доришуносларгача етиб борди. Масалан, корвалол дориси ҳозир дорихоналарга кичкина идишларда эмас, балки 20 литрлик баҳайбат шишаларда келмоқда. Табиийки, бу дори бошқа суюқ дори-дармонларга ўхшаб қуйиб сотилмоқда.

БЕШ ЭШИКЛИ АВТОМОБИЛЬ

Украинанинг Запорожье шаҳридаги «Коммунар» заводи янги автомобиль яратди. Машҳур «Таврия» ЗАЗ-1102 модели асосида ишланган бу автомашинанинг энг муҳим томони — унинг беш эшикли қилиб тайёрланганлигидир. Янги автомобиль соатига 150 километргача тезлик билан юради. «Таврия» ЗАЗ-1105 машиналарини 1994 йилдан кўплаб суратда ишлаб чиқариш мўлжалланмоқда.

А. Красовский (Укринформ—ТАСС) сурати.

МАРКАЗИЙ РЎЗНОМАЛАР МАТЕРИАЛЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ.

• Милиция ходимлари ҳақида ҳикоялар •

СУРАТДА: милиция подполковниги С. Темиров район ички ишлар бўлими ходимлари билан суҳбат ўтказмоқда. Суратчи М. НАЗАРОВ.

ТЕМИРОВНИНГ ТАШВИШЛАРИ

Чиноз район ички ишлар бўлими бошлиғи Сайфулла Темиров район Кенгаши сессияларидан бирида бўлим фаолияти тўғрисида ҳисобот берди. У ўз маърузасининг охирида бир қатор таклифларни ўртага ташлади:

— Маълумки, ички ишлар бўлими ходимларини моддий жиҳатдан қанчалик яхшироқ рағбатлантирсак, моддий-техника базамизни мустаҳкамласак, жиноятчиликка қарши курашимиз шунчалик самаралироқ бўлади. Бунинг учун район ижроия комитети қошида «Ҳуқуқ-тартибот фонди» ташкил этилиши зарур. Қўшни районлардаги айрим корхона ва ташкилотларнинг маъмуриятлари ички ишлар бўлимларига автотранспорт воситаларидан ёрдам беришмоқда. Масалан, Ғалабадаги пахта тозалаш заводи, район марказий шифохонасига қарашли «Тойота» ва «Нива» енгил автомашиналаридан ички ишлар бўлими фойдаланмоқда. Чиноз хўжаликларининг раҳбарлари ҳеч бўлмаганда ўз участка инспекторларини хизмат машиналари билан таъминласа ишимиз енгиллашарди. Яхши биласизларки, бозор иқтисодиётига ўтиш арафасида жиноят оламининг вакиллари ҳуқуқ-тартибот органларидан ҳам яхшироқ қуролланганлар, энг замонавий техникаларга эга. Эски, шалоғи чиққан автомашиналарда икки дунёда ҳам жиноятчини қувиб етолмайсиз. Биз ўз ишимизда фан-техника янгиликлари, электрон-ҳисоблаш машиналари, компьютерлар, видео аппаратларини қўллаш ниятимиз бор. «ЎзбекЦНИИТ» ишлаб чиқариш корхонаси бу нарсаларни харид қилишда ва ўрнатишда ўз ёрдамини таклиф этмоқда. Аммо қўлимиз калталик қиляпти. Камида 150—200 минг сўм маблағ керак. Район раҳбарлари ва сессия қатнашчиларидан бу борада молиявий ёрдам кўрсатиш имкониятини топишларини илтимос қиламан.

Сайфулла Темировнинг барча таклифлари жўяли—ўринли эди. Энди қуруқ гап билан иш чиқмаслиги аён. Ҳаммаёқни жиноят, ўғри босиб кетди, милиция қаёққа қараяпти, дейишдан олдин ички ишлар бўлими ходимлари ҳолидан хабар олиш, уларнинг дардларига ҳам қулоқ солишнинг пайти келди.

Ички ишлар бўлими бошлиғининг сессияда куйиниб —ёниб айтган сўзлари, таклифлари тез орада амалга оша бошлади. Қайта қуришдаги дадил ҳаракатлари билан танилган, сувни кўрмай этик ечмайдиган ишбилармон раис Жамолиддин Арабобоев «Москва» колхози участка инспекторига биринчилардан бўлиб шароит яратиб берди: унга хизмат машинаси ажратилди, алоҳида кабинет, рация билан таъминланди. Бундан ташқари, колхоз инспекторининг ўз шахсий машинаси учун ҳам эҳтиёт қисмлардан ёрдам бериб турибди. Райондаги йирик хўжаликлардан бири Охунбобоев номли колхоз (раиси Асомиддин Мираҳмедов) участка инспекторининг қулай шароитлар яратилган кабинети, телефони бор. Бу ерда халқ дружиначилари иши яхши йўлга қўйилган. Улар ҳар бир маҳаллада тинчлик — осойишталикни таъминламоқдалар. «Ўзбекистон 30 йиллиги» колхози (раиси Эргаш Жонтелеев) ҳам участка инспекторининг ишига ҳар томонлама ёрдам кўрсатмоқда.

Райондаги хўжаликларнинг ҳаммаси ички ишлар бўлими жорий ҳисобига пул ўтказдилар.

Чинозда «олди-қочди» автомашиналари ҳайдовчилари учун қулай йўллар бор. Район ички ишлар бўлими ходимлари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва халқ истеъмоли молларини ташқарига ташиб кетилишининг олдини олиш борасида намуна кўрсатдилар, фақатгина шу йилнинг саккиз ойи мобайнида 403 та машина ушланди, шу жумладан, 370 машина юки ўз жойига қайтарилди, район тайёрлов идорасига 150 тонна қовун-тарвуз, 170 тонна пиёз ва узум топширилди, 15 тонна узум колхоз бозорларида сотилди.

Бугунги кунда районда божхона хизмати жорий этилди. Ялламадаги божхона хизмати постида Ислом Абдуллаев, Энгельс номли колхоздаги постда Маҳмуджон Каримов, «Янгиобод» шўро хўжалигидаги постда Равшан Холиқовлар хушёр туришибди.

Шу йили Чиноз автобус-такси парки, «Пахтакабель» заводида давлат мулклари ўғирланди. Завод қоровулининг ўзи қинғирликка қўл урди. Хўш, нима учун бундай кўнгилсиз ҳодисалар рўй берди? Сайфулла Темиров ўша сессияда жиноятни келтириб чиқарган сабаблар тўғрисида алоҳида тўхталиб ўтган эди. Гап шундаки, ташкилот ва корхона раҳбарлари давлат мулкларининг даҳлсиз сақланишига эътибор бермайдилар, омбор бинолари темир панжаралар билан тўсилмаган, сигнализация йўқ, тўғри келган одамни қоровулликка олишаверади, ташкилот ва корхона раҳбарлари кечқурунлари текшириш ўтказиб турмайдилар, назорат суст.

Албатта, етмиш йилдан зиёд вақтдан кейин ҳам жамиятимизда ўғирлик, жиноят кўлами пасайиш ўрнига кўпайиб бораётгани одамга алам қилади. Дўппидеккина давлатларда аллақачон бу иллат барҳам топган. Бизда эса уйингиздан молингиз, машинангизни бемалол ўғирлаб кетишади, тиқилинч автобусларда ҳамёнингиз йўқолади...

— Ҳаммасига нотўғри сиёсатимиз, нобоп тарбиямиз айбдор,— деди Сайфулла Темиров.— Ёшларимиз қалблари бўм-бўш, имон-эътиқодлари мустаҳкам эмас. Уларни шу ҳолга ўзимиз келтирдик, дейман. Ўрта мактабларда таълим-тарбия ҳаминқадар, видеолар тўхтовсиз ҳужум қилиб турибди. Енг ёмони — нопок йўллар билан бойлик орттираётган кимсалар шоҳона ҳаёт тарзлари билан ёшлар кўзини куйдиришяпти. Агар бу текинхўрлар эл-юртдан айрилиб, минг бир пушаймонда яшаганларида, муқаррар жазога тортилганларида ҳеч ким уларнинг турмушини ҳавас қилмасди.

— Маълумки, дайдилар масаласи ёмон ярадек патос бойлаб, ҳаётимиз софлигига зарар келтирмоқда. Бу борада ўз фикрларингиз, таклифларингиз борми?

— Айни муддао гапни айтдингиз. Дайдилар давлатимизга икки-уч баравар қиммат тушмоқда. Масалан, бошқа республикалардан тентираб келаётган дайдиларни ушлаб, шахсини аниқлашади, махсус жойда бир ой сақлаб сўнг паспорт беришади-да, районларга ишга юборишади. Биз 15 нафар дайдини 133-кўчма механизациялашган колонна ҳисобига ўтказган эдик. Уларга этик, кийим олиб бердик, назорат остида ишлашди. Маош олган кунлари бир халта «тройной» олиб келиб, кайф-сафо қилишди, айримлари қочиб кетди. Менимча, жумҳуриятимизда дайдилар оқиб келишини тўхтатиш учун бирор чора кўриш керак. Энди мустақил бўлдик, демак, дарвозаларимизни мустаҳкамлашимиз зарур. Уларсиз ҳам ташвишларимиз бошимиздан ошиб ётибди.

Сайфулла Темиров ҳал бўлмаётган яна бир масала устида тўхталди:

— Илгари Чинозда тиббий хушёрхона бор эди. Кейин уни тугатиб, Ғалаба районининг ихтиёрига ўтказишди. Бир участка инспектори махсус машинада 30 километрча йўл босиб, маст-аластларни Ғалабага олиб боради, ҳам одам, ҳам машина овора. Менимча, ўзимизда хушёрхона бўлиши керак.

Район ички ишлар бўлимининг ҳашаматли биноси шаҳар кўркига кўрк қўшиб турибди. Уни муддатидан олдин қуриб, фойдаланишга топширишда Сайфулла Темиров ташкилотчилик намуналарини кўрсатди. Бундан ташқари, ички ишлар бўлими ходимлари учун 72 квартирали турар-жой биноси ҳам қурилмоқда.

— Ички ишлар бўлими ҳузурида ёрдамчи чорвачилик хўжалиги ташкил этганимизда баъзилар кулишган эди. Ҳозир хўжалигимиз молиявий аҳволимизни яхшилашга асқотмоқда. Ундан бир йилда 20 минг сўмдан зиёд даромад кўрмоқдамиз. Бу маблағлар хизматда намуна кўрсатган ходимларимизни мукофотлашга, бошқа эҳтиёжларимизни қондиришга сарфланмоқда.

Район ички ишлар бўлимининг Олмазор қўрғони бўлинмаси ташкил этилганлиги жуда яхши самаралар бермоқда. Энди ана шундай бўлинма Эски Тошкент қишлоғида ҳам ўз фаолиятини бошлайди.

Сайфулла Темиров участка инспектори, милиция лейтенанти Турғунбой Абдуғаниев, Олмазор ички ишлар бўлинмаси бошлиғи, милиция майори Абдураҳмон Абдураимов, жиноят-қидирув бўлинмаси бошлиғи, милиция катта лейтенанти Ортиғали Хусанов, шу бўлинма ходими, милиция лейтенанти Элмурод Абуладзеларнинг номларини алоҳида таъкидлаб ўтди.

Иқтисодий жиноятчиликка қарши кураш бўлимига Фарҳод Қўчқоров раҳбарлик қилмоқда. Бўлинма ходимлари шу кунларда айниқса қизғин иш олиб бормоқдалар, чайқовчилар, олибсотарларга қарши курашмоқдалар. Яқинда улардан тортиб олинган ноёб моллар район ижроия комитети қарори билан «Ўзбекистон 30 йиллиги», «Москва» колхозларининг илғор чорвадорларига сотиш учун юборилди.

Хуллас, районда жиноятларга қарши курашда, ички ишлар бўлими шахсий таркибини яхшилашда намунали тадбирлар амалга оширилмоқда. Айтгандек, биз бўлим бошлиғи Сайфулла Темировнинг ўз ходимлари олдига қўйган ғалати талабини айтишни унутибмиз.

— Милиция ходими жисмонан бақувват, юраги бардам бўлиши керак,— деди С. Темиров.— Мен шуни назарда тутиб, иш бошлаган биринчи кунларимданоқ ички ишлар бўлимида чекишни қатъий тақиқладим. Баъзиларга бу талабим оғирроқ туюлди. Лекин кўникиб кетишди, кўплари чекишни ташлаб юборишди.

Яқинда янги хушхабар эшитдик: район ички ишлар бўлимининг тиниб-тинчимас бошлиғи Сайфулла Темировга подполковник унвони берилибди. Биз уни чин юракдан табриклаб, райондаги барча ҳуқуқ-тартибот ходимларига ҳозирги қийин шароитда жиноятчиликка қарши курашда муваффақиятлар тилаймиз.

Э. ҚОСИМОВ.

Низомий ГАНЖАВИЙ таваллудининг 850 йиллигига

Адабиётшунос олим ва мутаржим Ҳамиджон Ҳомидов «Барҳаёт шеърий қаср», «Боқий бўстон тароватн», «Шоҳноманинг шуҳрати» сингари қатор китоблар муаллифидир.

У киши нашрга тайёрлаган «Шоҳномаи Туркий», «Тазкират ул-авлиёи Туркий» (И. Остонақулов билан ҳамкорликда) улкан ёдгорликлар нашрдан чиқиш арафасида.

Хусусан, олимнинг яқинда чоп этилган «Олис-яқин юлдузлар» номли илмий-бадиий лавҳалар китоби кенг жамоатчилик томонидан илиқ кутиб олинди. Ҳ. Ҳомидов ўзининг қатор мақолалари билан бизнинг муштарийларга ҳам яхши таниш. Қуйида олимнинг «Хамсачилик кашшофи» илмий-бадиий лавҳасини ўқийсиз.

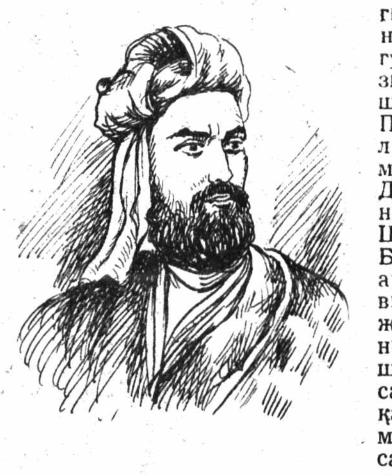

ХАМСАЧИЛИК КАШШОФИ

БАҲРОМ Гўр шикорга чиққанида ўз маҳоратини намойиш қилиш учун ёнидаги маликадан узоқда кўринган кийикни қандай отиб беришни сўрайди. Малика «бир ўқ билан қулини қулоғига михла, иккинчиси билан бўғизла», дейди. Баҳром бир ўқ билан оҳунинг қулоғини нишонга олади. Жароҳатланган қулоғини қашлаётган кийикнинг оёғини иккинчи ўқ билан қулоғига «михлайди» ва ҳунарига баҳо истайди. Қиз бўлса, «бу ерда ҳеч қандай сир, маҳорат йўқ, бу машқнинг маҳсули», дейди. Ғазабланган Баҳром суюкли қизни саҳрода қолдиради ва бир сардорга ўлдириб юборишни буюради. Шоҳ кетгач оқила аёл «шоҳ ғазабидан шундай қилди, кейин афсусланади. Сен мени бир пана манзилга элтиб қўй», деб бўйнидаги дурдан бир донасини сардорга беради. Ҳалиги хизматкорнинг шаҳар четида улкан боғи бор экан. Сардор раққоса, созанда қизни ўша ерга элтибди ва унинг илтимосига кўра 60 зинали бир айвон қурибди. Қиз ҳар куни янги туғилган бир бузоқни ўша зиналардан юқорига кўтариб чиқиб, олиб тушаркан. Бузоқ новвос бўлганида ҳам уни зиналардан эркин кўтариб чиқиб, олиб тушар экан. Кунлардан бир кун қизнинг илтимосига кўра хизматкор овдан қайтаётган Баҳромни ўша айвонга меҳмондорчиликка таклиф этибди. Айни зиёфат қизиган пайтда малика буқачани айвонга кўтариб чиқибди ва пастга олиб тушиб қўйишни шоҳдан илтимос қилибди. Шунда Баҳром «бунинг ажабланадиган жойи йўқ. Бу машқ маҳсули», дебди. «Нега энди кийикнинг оёғини ўқ билан қулоғига тушовлаш машқ ҳосили эмас экану бузоқни олтмиш зинага кўтариб чиқиш машқ маҳсули экан,» дебди таъна билан қиз. Баҳром қилмишидан пушаймон бўлиб, севгилисини саройга элтибди.

ШАРҚДА беш достондан иборат «Хамса» ёзишни бошлаб берган Низомий Ганжавий ана шунақа кўплаб ибратомуз ҳикоялар муаллифидир. Абу Муҳаммад Илёс бинни Юсуф Низомий 1141-1143 йиллар орасида ҳозирги Озарбайжоннинг Ганжа шаҳрида маърифатли оилада дунёга келади. Унинг отаси Эроннинг Қум шаҳридан бўлган, онаси эса ҳарбий саркарданинг қизи эди. Болалигидаёқ ота-онаси вафот этгач, ёш Юсуфнинг тарбияси билан тоғаси Хожа Умар шуғулланади. Низомийнинг аждодлари, таҳсил йиллари ва қайси мадрасаларда ўқигани маълум эмас. Ганжа X-XII асрларда маданият, илм-фан, савдо-сотиқ анча ривожланган шаҳар бўлган. Шоир асарларидаги далиллар унинг форсий ва араб тилларидан ташқари юнон, қадимги паҳлавий, санскрит ва бошқа тилларни ҳам билганлигини тасдиқлайди. Низомий ўз давридаги фалсафа, мантиқ, илоҳият, адабиётшунослик, химия, астрономия, математика сингари фанларни пухта билган, илмнинг инсон камолотида тутган ўрнига алоҳида эътибор берган. У замонасидаги Абдулалон Ганжавий, Идуддин Шервоний, Мужириддин Байлақоний, Анварий, Жамолиддин Абдураззоқ ижоди билан таниш эди. Ҳоқоний Низомийнинг яқин дўсти эди.

Ёшлигиданоқ шеър машқ қилиб юрган Низомий йигитлик палласида шоир сифатида шуҳрат қозонган. Унинг араб ва форсий тилда ёзган ғазал ҳамда қасидалари илм-адаб аҳли назарига тушади. Уни ҳукмронлар сарой шоирига айлантирмоқчи бўладилар. Моддий муҳтожликда яшаган ва баъзан амалдорларни мадҳ этиб қасидалар ёзган Низомий умрининг охиригача саройга бормади. Низомий Офоқ номли хотинидан таваллуд бўлган ўғли Муҳаммадни илм-маърифатли қилиб тарбиялаган. Шоир достонларидаги ўғлига насиҳатномалар шундан далолат беради. Буюк мутафаккир ва даҳо санъаткор 1209 йили ўз ватанида вафот этган.

Низомий бадиий ижод билан эрта шуғулланади. Шоир қасидалари васфия ҳамда фахрия моҳиятига эга бўлиб, кўпроқ ижтимоий ҳаёт, моддий борлиқ ҳақида фалсафий мушоҳадалар юритади, адолат ва ақл-заковатли, тадбиркор ҳукмронларни васф этади. Ана шундай қасидалардан бири ғоятда маъқул бўлгани учун Дарбанд шаҳри ҳокими Офоқ номли кул қипчоқ қизини инъом этади ва шоир унга уйланади. Давлатшоҳ Самарқандий (1487 й) Низомийнинг 20 минг байтидан иборат шеърлар девони мавжудлигини таъкидлаган, шоирнинг ўзи «Хусрав ва Ширин»да ғазаллари Дарбанд созандалар дастаси томонидан қўшиқ қилиб куйланиши ҳақида маълумот беради. Баъзи ғазалларида Низомий ижтимоий-адолатсизликдан нолийди, ахлоқий-таълимий фикрларни илгари суради. Афсуски бизгача шоирнинг ўнга яқин қасидаси ва бир неча ғазаллargина етиб келган, холос, унинг шеърлар девони ҳанузгача топилмаган. Шоирнинг Эрон олимлари томонидан турли манбалардан йиғиб, чоп этилган девони 16 қасида, 192 ғазал, 5 қитъа, 68 рубоийдан иборат.

Низомийга оламшумул шуҳрат келтирган асари «Хамса»сидир. Шоир халқ оғзаки ижоди, қадимий воқеаномалар, ёзма манбалардан ижодий фойдаланиб, ҳаётнинг долзарб масалаларини акс эттирувчи бешта достон ёзди ва уларни «Хамса» номи билан бир китобга жамлади.

Низомий «Хамса»нинг илк достони «Маҳзанул асрор» («Сирлар хазинаси»)ни 1173-1180 йиллар орасида ёзган ва Кичик Осиёдаги Эрзинжон шаҳрининг ҳокими Баҳромшоҳга йўллайди. Достон Баҳромшоҳга маъқул тушиб, шоирга талай инъом-эҳсон жўнатган. Тарихий манбаларнинг гувоҳлик беришича, Низомийнинг мухолифлари бу туҳфани талон-тарож этганлар. Шунинг учун ҳам шоирнинг моддий аҳволи умрининг охиригача оғирлигича қолган. «Маҳзанул асрор» ижтимоий-фалсафий, ахлоқий-таълимий достон бўлиб, мукаммал муқаддима ва йигирма боб — мақолатдан иборат. Мақолатларда Низомий одам ва оламнинг яратилиши, адолатнинг файзи ва зулмнинг зарари, одамгарчилик, яхшилик, аждодлар урф-одатига ҳурмат, вафо ҳамда садоқат, поклик ва саҳийлик, инсоф сингари жуда кўп ҳаётий масалалар хусусида улкан мутафаккир сифатида мулоҳаза юритади, ўз мушоҳадаларини ҳаётий ҳикоя ва масаллар билан тасдиқлаб, исботлаб боради. Низомий золим шоҳ ва одил киши, кампир ва Султон Санжар сингари қатор ҳикоятларда адолатли шоҳ ва адолат ғоясини илгари суриб, ўз давридаги зулм-зўрлик, инсофсизликни қаттиқ қоралайди, ҳукмронларни одил бўлишга ундайди. «Маҳзанул асрор»даги инсонпарварлик ғояси, аҳлоқий-таълимий қарашлар шоир панднomaларининг энг мумтози эканлигини кўрсатади.

«Хусрав ва Ширин» ишқий саргузашт асар ҳисобланади. «Хамса»нинг иккинчи достони бўлмиш бу ишқномани Низомий халқ оғзаки ижоди, воқеаномалар ва «Шоҳнома»дан ижодий фойдаланиб яратган. Фирдавсий Эроннинг сосоний ҳукмронлари охирги вакили Хусрав Парвизнинг (590-628) тарихий саргузаштини жангнома тарзида ёзган. Низомий бўлса шавкатли шоҳ Хусрав Парвизнинг Арманистон маликаси Ширинга бўлган муҳаббатини тасвирлаган. Достонда Хусрав, Меҳинбону, Ширин, Шакар, Марям, Шопур, Шеруя, Фарҳод, Баҳроми Чўбина ва сарой амалдорлари образи тасвирланган. Шоир Хусравни жасур, тадбиркор, давлатнинг бутунлигини сақловчи шоҳ сифатида таърифласа ҳам, севги-муҳаббатда беқарорлиги ва шахсий манфаат учун муқаддас нарсадан ҳам воз кечиши, маънавий нуқсонларини танқид этади. Ширин адолатли, тадбиркор ҳукмрон Меҳинбонунинг жияни, гўзалликда танҳо. Айни пайтда у билимли, донишманд қиз: турмуш қийинчиликларини сабот билан енгади, холасидан сўнг давлатни адолат билан бошқаради, юртнинг тинчлиги, халқнинг фаровонлигини таъминлайди. Ширин Хусравни чин дилдан севади, уни яхшиликка, маърифат ва адолатга йўллаб туради. Низомий моҳир уста ва наққош Фарҳоднинг ҳунари ва санъатини маҳорат билан чизган. Умрининг сўнги нафасигача Хусравга содиқ қолган Ширин Фарҳодни чин инсон, моҳир уста сифатида ҳурмат қилади, унинг бевақт вафоти муносабати билан мунг чекади. Босқинчилик урушларини, давлат бутунлигига рахна соладиган исён, ўзаро феодал можароларни, разолатни қоралаган Низомий маърифат ва санъатни олқишлайди: Борбад, Некисо, Саркаш сингари созанда ва ҳофизларни зўр самимият билан тасвирлайди.

Низомий «Лайли ва Мажнун» достонида Арабистондаги Бани Омир қабиласи бошлиғининг ўғли Қайснинг Лайлига муҳаббатини тасвирлайди. Шоир бу асарида севгини тасвирлаб, фидоий ошиқ-маъшуқлар образини яратиш билан бирга юксак инсоний фазилатларни улуғлайди: олийҳимматлик, билимдонлик, дардмандларга ҳамнафас, ҳамдард бўлиш, инсон қадр-қимматини эъзозлашни таъкидлайди.

«Ҳафт пайкар» («Етти гўзал») достони шавкатли Баҳром Гўрнинг севги саргузашти тасвирига бағишланган. Асар Баҳромнинг саргузашти, унинг канизак Фитнага бўлган муҳаббати тасвиридан ташқари етти қиссани ўз ичига олади. Шоир достонда тадбиркор, адолатли, шижоаткор шоҳ Баҳромни мақтайди: Яман шоҳи Нўъмон томонидан машҳур меъмор Симнорнинг минорадан ташлаб ўлдирилиши, Чин ҳоқони, вазир Ростравшаннинг хиёнати, зулмини, саройдаги низо-адоват, маккорлик, мансаб-бойлик талашиш, мол-мулкка ҳирс қўйишни қаттиқ қоралайди. Халқ осойиши ва юрт ойийшини ўйлайдиган ҳукмронларни улуғлайди.

Достон охирида Баҳром Гўрнинг вақтини кўпроқ кийик овлаш билан ўтказиши тасвирланган. Кунлардан бир кун бир гўзал оҳуни қувиб ғорга кирган Баҳром қайтиб чиқмайди. Асар Баҳромнинг ҳалокати ва шоирнинг насиҳати билан тугайди.

Низомий «Хамса»сининг бешинчи достони «Искандарнома» бўлиб, у «Шарафнома» «Иқболнома» сингари икки қисмдан иборат. «Шарафнома»да шоир Искандарнинг туғилишидан то Нўшобани асирликдан озод этиб, оби ҳаётни қидириб зулматга киришигача бўлган воқеаларни тасвирлайди. Бунда Низомий асосий эътиборни Искандарнинг Никуможис ва унинг ўғли Арасту қўлида вояга етиб фаолият кўрсатиши, ер юзида адолат ўрнатиб, турли юрт ва элатларда тинч ва фаровон ҳаётни таъминлаш учун олиб борган уруши тасвирига қаратган. «Иқболнома»да эса Искандарнинг турли соҳа олимлари билан инсон ва коинот, объектив борлиқ ва ижтимоий ҳаёт, илоҳиёт хусусидаги савол-жавоблари батафсил ёритилган. Искандарнинг тўрт саёҳати тафсилотлари, идеал юрт тасвири, етти буюк донишманднинг ҳаёти ва бошқа жуда кўп воқеалар баёнида Низомий дунёқарашининг, гуманистик, ижтимоий-сиёсий жиҳатлари бадиий юксак даражада ифодаланган. Бош қаҳрамон барча билимларнинг донишманди, замин ва коинотнинг ҳамма сирларидан воқиф, кароматгўй ва пайғамбар даражасига кўтарилади. Бундан шоирнинг мақсади «Маҳзанул асрор», «Хусрав ва Ширин», «Ҳафт пайкар» достонларида йўл-йўлакай ифодаланган маърифатли, адолатли шоҳ образининг мукаммал сиймосини яратиш эди. Ҳақиқатда ҳам Искандар ёшлигидан барча билимларни пухта ўрганади, ақлий ва жисмоний жиҳатдан баркамол бўлгач, илми ҳарбга рағбат қилади. Унинг зангиларга қарши биринчи жангиёқ камбағалларни ҳимоя қилиш мақсадида бошланади. Дорони енггач, хароб юртни обод, хонавайрон халқни шод этади. Хуллас, Искандар сиймосида Низомий ўзи орзу қилган донишманд, тадбиркор, барча халқларнинг тинч-тотув яшаши учун, ер юзидан зулм ва қабоҳат уруғини қуритишга қаттиқ бел боғлаган, халқ орзу қилган одил шоҳ образини мужассамлаштирган.

Низомий «Хамса»сидаги аксарият образлар биринчи дафъа бадиий адабиётда мукаммал сайқалини топиб кейинчалик Шарқ достончилигида анъанавий образларга айланди. Бугина эмас, Хусрав Деҳлавий, Ҳожу Кирмоний, Абдураҳмон Жомий, Алишер Навоий, Очилдимурод Мирий сингари санъаткорлар Низомий анъанасини давом эттириб ўзларига хос услуб ва маҳорат билан «Хамса» ёзганлар. Деҳлавий, Жомий ва Навоий «Хамса»лари катта шуҳрат қозонди: уларда Низомийнинг мавзу, образлари янгича ранг ва оҳангларда куйланди, шоирларнинг ижодий нияти, давр талаби билан ривожлантирилди, янги тараққиёт чўққисига кўтарилди.

Низомий асарлари ўтмишда аслида ҳам, туркийча таржимаси орқали ҳам халқимиз орасида кенг тарқалган. Ўзбек хаттотлари шоир «Хамса»сини қайта-қайта кўчирдилар, мусаввирлари эса миниатюралар билан безадилар. Истеъдодли шоир ва достоннавис Қутб 1341 йили «Хусрав ва Ширин»нинг маъно нозикликлари, бадиий жозибасини сақлаган ҳолда, турк тилига ўгирган. Шоир Ҳайдар Хоразмий бўлса, «Маҳзанул асрор»дан илҳомланиб, ижодий файз топиб, «Гулшанул асрор» достонини ёзди. Атоқли шоир, тарихнавис ва сермаҳсул таржимон Огаҳий «Ҳафт пайкар»ни ўзбек тилига насрда таржима қилган. Навоийдан тортиб барча ўзбек шоирлари Низомийни ўзларига устоз деб билишган. Улуғ озар шоири достонлари сюжети асосида саҳна асарлари ҳам яратилган. Таниқли шарқшунос, профессор Ш. Шомуҳамедов Низомий ғазал ва қасидаларини, достонларидан айрим ҳикоятларини таржима қилиб, нашр эттирди. Хуллас, Низомий асарлари, у улуғлаган юксак ғоялар ўзбек халқига ҳамиша қадрдондир.

Ҳамиджон ҲОМИДОВ,
филология фанлари номзоди, доцент.

НИЗОМИЙ ҲИКМАТЛАРИДАН

Олдин билиб олиб, кейин сўзлагил,
Олтин топиб, сўнгра ҳаржин кўзлагил.

Халқ хизматига ярашга интил,
Халқнинг била бу жаҳонни соз қил.

Эгрилик келтирар бошга ғам-алам,
Тўғрилик-чи, барча ғамларга барҳам.

Ўзгалар айбига тетик назар сол,
Ўз айбинг кўргандек ундан ибрат ол.

Одамга аралаш бўлсанг гар одам,
Одамлар ичрадир мўътабар одам.

Кимки ўрганишни уят, ор демас,
Сувдан дур топади, тошдан лаъл олмос.

Доно ёш бўлса ҳам ишда серилож,
Гоҳи бўлур кекса сўзига муҳтож.

Аждодлар боғу роғ экиб кетишди,
Мевасига янги авлод етишди.

Осмону заминда не бўлса, бари
Одамнинг фикридан эмас ташқари.

Ҳунар ўрган, чунки ҳунарда кўп сир,
Ёпиқ эшикларни очар бирма-бир.

Суҳбатдошлик қилгил яхшилар билан.
Ишларинг саранжом топар яхшидан.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР ● ОДАМЛАР ● ВОҚЕАЛАР

ТУРЛИЧА ФИКРЛАР, УМИДВОР ТАКЛИФЛАР

УЧ ЖУМҲУРИЯТ — Россия, Беларусь, Украина раҳбарларининг Мустақил Давлатлар Ҳамжамияти тузиш тўғрисидаги бир битимга келганликлари ҳақидаги хабар бир зумда бутун жаҳонга ёйилди. Деярли барча йирик мамлакатларнинг раҳбарлари, сиёсий арбоблар, оммавий ахборот воситаларининг шарҳчилари Совет Иттифоқида бўлаётган бу воқеага дарҳол ўзларининг муносабатларини билдирдилар.

● АҚШ Президентининг матбуот котиби М. Фицуотер Оқ уйда журналистлар ҳузурида сўзга чиқиб, бизлар вужудга келаётган ҳар қандай янги ҳукумат ёҳуд конфедерация тузилмаси билан ҳамкорлик қилишга тайёрмиз, деди. Унинг гапларига қараганда, Америка Президенти уч жумҳурият президентининг қарори тўғрисидаги хабардан Россия Президенти Б. Н. Ельцин билан телефон орқали сўзлашганидан сўнг воқиф бўлган.

М. Фицуотер Минскда имзо чекилган битим ҳужжатлари АҚШ маъмурияти томонидан яқин кунлар ичида чуқур ўрганиб чиқилади ва таҳлил этилади, деди.

● ЧЕХОСЛОВАКИЯДА душанба куни чоп этилган деярли барча рўзномалар ўзларининг биринчи саҳифаларига Россия, Украина, Беларусь жумҳуриятлари ўртасидаги келишувга доир ҳужжатларни олиб чиқдилар. Жумладан, «Лидове новини» рўзномасининг шарҳчиси Ян Петранек ўз мақоласига «Бузилмас» иттифоқнинг қулаши» деб сарлавҳа қўйди. ЧСФР ташқи ишлар вазирлиги вакили эса вазиятга қараб, мазкур уч жумҳурият билан алоқалар ўрнатилажаклигини таъкидлади.

● ШУ ОРАДА Германиянинг алоҳида топшириқлар бўйича элчиси Вильхельм Хёнк Киевдан Боннга қайтиб келди. Уч жумҳурият битимига доир унинг маърузаси дарҳол мамлакат раҳбариятига топширилди. Маъруза банд-ма-банд таҳлил этилмоқда. Уч жумҳурият битими муносабати билан вужудга келган вазият Германия ҳукумати доираларида суст ижобий ҳиссиёт уйғотди. Зотан, Совет Иттифоқидаги сиёсий, ижтимоий ҳамда иқтисодий инқирознинг яқин кунлар ичида қай томонга бурилиши ҳамон номаълум бўлиб турибди.

● ЯПОНИЯ шарҳчилари эса собиқ жумҳуриятлари кирган Совет Иттифоқи эндиликда деярли ўз фаолиятини тўхтатмоқда, деб ёздилар. «Жапан таймс» рўзномаси уч совет жумҳурияти белгиланган қалтис чегарадан ўтишга улгурдилар. Совет Иттифоқи яқин кунлар ичида тарихий ривожланишнинг янгича ўзани бўйлаб кетиши мумкин, деб таъкидлади.

● ФРАНЦИЯДА чиқадиган рўзномаларни эса кўпроқ Совет Иттифоқидаги ядровий қуролнинг қисмати қизиқтирди. Турли жумҳуриятларда жойлашган ядровий қурол турли қўлларга тушиб қолса, ўта хавфли бўлади, деб таъкидлашди рўзнома шарҳчилари.

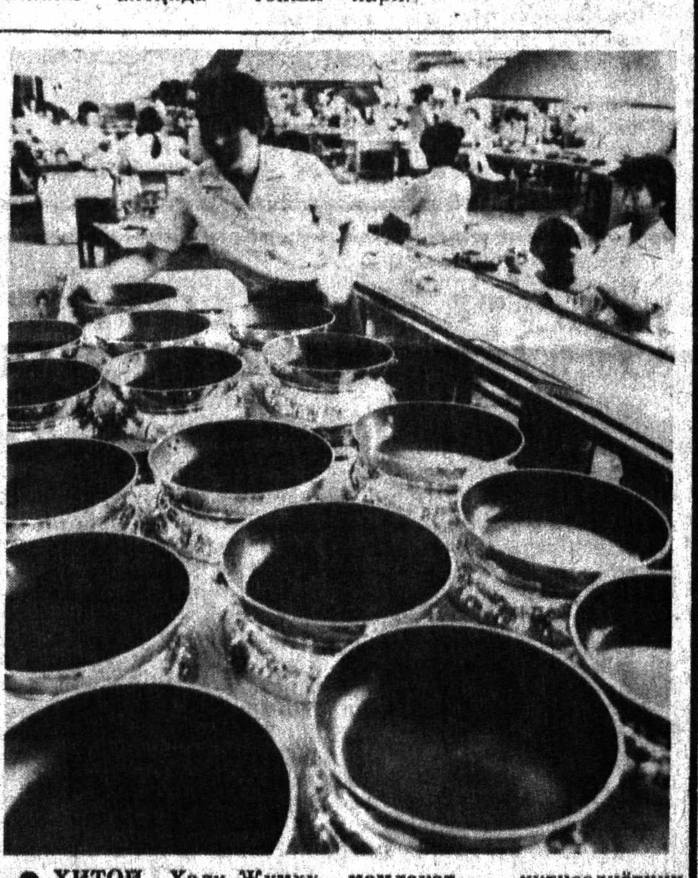

● **ХИТОЙ Халқ Жумҳуриятида кейинги йилларда вужудга келтирилган иқтисодий — техникавий эркин минтақалар саноатни ривожлантиришда яхши натижаларга эришмоқдалар. Оқибатда жуда катта миқдордаги чет эл маблағлари мамлакат иқтисодиётини ривожлантиришга жалб этилмоқда. Суратда: тефлон идишлари ишлаб чиқарадиган Минхань маҳсулотлари. Улар жаҳон бозоридаги намуналар билан бемалол рақобат қила оладилар.**

Синьхуа—ТАСС сурати.

ЯНГИЛИКЛАР ТЎЛҚИНИДА

● ИРОҚДА яратилаётган энг катта тўп Бирлашган Миллатлар Ташкилоти талабига биноан маҳв этилди. Мазкур тўпдан отилган замбарак 1 минг километргача ажал уруғларини элтиши мумкин эди. Бу ҳақда хабар берган БМТнинг Бағдоддаги вакили Патрик Паланки мазкур тўпни маҳв этиш пайтида шахсан ўзининг қатнашганлигини айтди.

● РУМИНИЯ олий судининг ҳарбий шуъбаси 9 декабрда бир гуруҳ айбланувчилар устидан ўтказилган суд жараёнини ниҳоясига етказди. Судда ҳозир бўлган шахслар 1989 йилнинг 17-22 декабрь кунлари Тимишоаре шаҳрида бўлган халқ ғалаёнлари пайтида оғир жиноятлар қилганликда айбландилар. Энг оғир ҳукм Руминия коммунистик партияси Марказий Комитети котиби Ион Команн устидан чиқарилди. У ўша пайтларда миллий мудофаа, ички ишлар вазирликлари, шунингдек, суд ҳамда прокуратура органларини назорат қилар эди. И. Коман 25 йил қамоқ жазосига ҳукм этилди. У барча ҳарбий унвонларидан маҳрум қилинди.

● ҲИНДИСТОН Коммунистик партияси (марксистик)нинг тўққиз аъзоси автобусга тушиб, Агартала шаҳрига ўзларининг партиявий конференциясига кета ётганларида оғир жароҳат олдилар. Улар тушган автобус йўлда қуролланган террорчилар томонидан портлатиб юборилди.

● КОРЕЯ Халқ Демократик Жумҳурияти халқаро ҳамжамият томонидан ядровий қурол яратишга уринишда айбланмоқда. Бироқ КХДЖ расмий доиралари бундай ахборотларни рад этиб, ўз ҳудудига ядровий қуролларни тафтиш қиладиган мутахассисларни киритишдан бош тортмоқдалар. Шу муносабат билан баёнот берган Корея Жумҳуриятидаги ҳукмрон демократик-либерал партия ҳамраиси Пак Тэ Дюн Америка томони огоҳлантирувчи зарба бериш учун КХДЖ ҳудудидаги гумон қилинган баъзи бир нуқталарни белгилаб қўйган, деди. Бундай ҳужум амалга ошириладиган бўлса, Вашингтон Сеул билан маслаҳатлашмаслиги мумкин, деди Пак Тэ Дюн.

● БИРЛАШГАН Миллатлар Ташкилотининг Женевадаги бош-қароргоҳида ғалати эълон овоза қилинди. Янги йилдан бошлаб қароргоҳ буфетлари ҳамда барларида спиртли ичимликлар фақат эрталаб 11.30 дан кейингина сотилади. Шунингдек, барлар соат 15 дан 17 гача батамом ёпиб қўйилади.

● АМЕРИКАНИНГ энг йирик тамаки ишлаб чиқарадиган корпорацияларидан бири «Филип Моррис» ўтган якшанба куни Россия ҳукумати билан сигареталар етказиб бериш бўйича қатор битимлар тузилганлигини эълон қилди. Мазкур битимларга биноан 1992 йил давомида «Филип Моррис» корпорацияси Россияга жуда кўплаб «Малборо», «Эл Энд Эм», шунингдек «Союз — Аполлон» сингари сигареталарни етказиб беради.

● *Тилга ихтиёр—элга эътибор!*

МАКТУБЛАРИНГИЗНИ КУТАМИЗ

БИЗДА бир касаллик бор: бирор ишни бошласак, дунёни бошимизга кўтарамиз, «-ур-раю ур-ра»лар айтиб, бақириб-чақирамиз ва... салл ўтмай нафасимиз чиқмай қолади. Жумҳуриятимизнинг давлат тили тўғрисидаги Қонуни қабул қилинган кезларда худди шундай — касалимиз ҳуруж қилди. Орадан кўп ўтмай, яна ўша-ўша — жимиб кетдик. Ваҳоланки, Қонуннинг бир,гина 24-моддасида жумҳурият ҳудудидаги барча жой номлари (кўчалар, даҳалар, қишлоғу жамоа хўжаликлари, бекату дўконлар ва ҳоказо) ягона ўзбек тилида қайд этилиши белгилаб қўйилган ва бу тадбирларни амалга ошириш учун 3 йил муддат кўрсатилган. Шунингдек бу давр ичида тарихий шахслар исми ва жой атамаларини тиклаш, абадийлаштиришимиз лозим. Уч йилнинг икки йили ўтиб кетди. Аммо вилоятимиздаги 80—90 фоиз ҳудудда жой номлари ҳамон ўрисча (ёки икки тилда) ёзиб қўйилган. Кўрсаткичлар, белгилар, дўконлар пешлавҳалари ҳанузгача ягона давлат тилида қайд этилганича йўқ. Хўжаликлар, ноҳия, кўргонлар, маҳаллаю кўчалар номи ҳам «ҳавас қилса арзигулик»: «Ленин», Ленинизм», «Ғалаба», Октябрь фалон йиллиги», Иванов, Петров, Сидоров, Мичурин, Карл Маркс, Пикет, Шанхай, Интернат, Коммунистик, Коммунизм, Москва...

Ана шу номлар ўрнига қонунда кўрсатилганидек тарихий жойлар, миллий қадриятларимизнинг тикланишига хизмат қиладиган атамаларни тикламоғимиз лозим. Бу — кўпчилик билан бамаслаҳат адолатли ҳал қилиниши лозим бўлган жиддий масаладир. Шунинг учун ҳам азиз муштарийлар. Сизнинг бу хусусдаги мактубларингизни кутамиз.

Сизлар ўз мактубларингизда қуйидаги саволларга жавоб берсангизлар кифоя, биз уни рўзномамиз саҳифасида ёритамиз:

1. Сиз яшаётган ҳудудда тил тўғрисидаги қонун ижроси умуман қандай боряпти?

2. Тарихий шахсларимиз, халқимизнинг атоқли вакиллари хотирасини абадийлаштириш, тарихий атамаларни тиклаш борасида ўтган икки йил ичида бирор янгилик қилиндими?

3. Жой номларининг кўрсаткичлари, пешлавҳалар қайси тилда ёзилган ва ўрнатилган?

4. Миллий мутахассисларга эътибор қай даражада?

5. Қонун амалиётида тўсқинликлар мавжудми?

6. Бу борада шахсий (ёки жамоавий) мулоҳазаларингиз.

ҲУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР! Қонунга зид ёзилган кўрсаткич, пешлавҳа, шиорлар, тайёрланган ҳужжатлардан сурат-нусхаларини ҳам мактубингизга илова қилишингиз мумкин. Фақат яшаш жойингизни аниқ кўрсатишни унутманг.

Она тилимиз равнақи, қонунимиз амалиёти учун бир ёқадан бош чиқариб, биргаликда ҳаракат қилиш — ҳаммамизнинг бурчимиз.

МИЛЛИЙ ҚАДРИЯТЛАР, ТИЛ ТАРАҚҚИЁТИ ВА МАКТАБЛАР БЎЛИМИ

ХОТИРА

ЮРАГИ ЖУССАСИДАН КАТТА ОДАМ

БОЛАЛИК хотиралари кимга ҳам тинчлик берибди, дейсиз. Тўйга отда айтиларди. Отлиқ дўпписи шамолда учиб кетмаслиги учун бостириб кийиб, қишлоқ кўчаларидан отни чоптириб ўтар, шунинг баробарида уч-тўртта одамнинг исмини номманом айтиб тўйга чорларди. Айтувчининг овозини узоқдан эшитишим ҳамоно бутун вужудим қулоққа айланади. У яқинлашган сари юрагим дукиллаб ура бошлаганини сезаман: ахир ҳозир ҳамма қатори отамнинг ҳам номини тилга олади! Ана, яқинлашиб айта бошлади: Ботир ака, Сидиқ ака, Қори ака, Баҳром ака... фалончиникига тўйга-а-а.

Шу таҳлитда ҳеч кимнинг исм-шарифини қолдирмай қишлоқнинг бошидан охиригача тўйга айтиб чиқади. Ҳар куни кўриб юрган одамларим айтувчининг оғзига тушгач, овозининг ўктамлиги туфайлимикан, кўз ўнгимда ҳар қачонгидан улуғворроқ гавдаланарди.

Акмал амаки бизникига тез-тез келиб турарди. Айниқса, қиш кезлари сандал атрофида ўтириб дадам ўқийдиган «Шоҳнома»ни тинглаш у кишининг жону дили эди. Рустаму-достоннинг жангу-жадаллардаги жасоратидан чексиз ҳайратга тушарди.

Акмал амакининг на эскичадан, на янгичадан саводи бор бўлиб, шунга қарамасдан Қуръони каримнинг анчагина оятларини ёддан билар, ўқиганда эса ўзининг ҳам, тингловчининг ҳам юрагини сел қилиб юборар эди.

Яхши одамлардан ҳамиша эсдан чиқмайдиган хотира қолади. Акмал амакининг овози ниҳоятда ўткир бўлиб, бу борада қишлоғимизда унинг олдига тушадиган одам йўқ эди. У киши мачитда сўфилик қиларди. Азон айтганда намозга чорловни нафақат биз, роватакликлар, қўшни қишлоқликлар ҳам эшитарди. Соатга қараб иш тутишга ўрганмаган одамлар сўфининг беш вақт намозга чорловига қараб иш қилишга одатланишганди.

Кунларнинг бирида тўй қилишни кўнглига тугиб қўйган ҳамқишлоқларимиздан бири бозор куни мол олиб қўйишни ният қилади. Якшанба куни сўфининг бомдод номозига азон айтишидан уйғониб кетиб сакраб туради. Шошиб қолади. Ухлаб қолибман-ку, дейди. Чунки мол бозори ярим кечадан оғгандаёқ гавжумлашиб савдо қизиб кетади. Тонгга яқин унча-мунча қолган молнинг сараси ҳам даллолнинг қўлига ўтиб кетади. Нима қилиш керак? Тўй яқин, вақт тиғиз. Ҳечдан кўра кеч, дея бозорга отланади. Борсаки, ҳеч зоғ йўқ. Сабр қилиб кутади, ҳатто мизғиб ҳам олади. Шунда ҳам ҳеч кимдан дарак бўлмайди. Бу сир-саноатдан эси оғар даражага етади.

Келиб воқеадан сўфини хабардор қилади. Сўфи соддадил ҳамқишлоғини ҳайрону-лол қолдириб, ичак-силласи узилгудек кулади. У ўша куни адашиб, тун ярим кечага етмасдан азон айтворган экан.

Шу тариқа бозор ҳангомаси узоқ вақтгача оғиздан оғизга кўчиб юради.

Акмал амаки ниҳоятда бағри кенг инсон бўлиб, унинг учун одамларнинг бегонаси йўқ эди. Ҳар кимнинг кўнглига йўл топа оларди. Ночорларга қўлидан келган ёрдамини аямасди. Вафот этиб кетган қариндош-уруғ, ёр-биродарларининг руҳини ёд этиб, фотиҳа қилишни канда қилмасди. Бу «саводсиз» одамнинг мен ҳанузгача тагига етолмаган «қилиқлари» кўп эди.

Ҳали у одам узоқ замонлар эсланади. Тўйларда ош дамланганда айтувчи тайинлаш тараддудида қолган тўйбошиларнинг хаёлида бир-бир жонланади. Номи сўриларда ўтирган кексаларнинг тилига кўчади. Мен сингари ўз ташвишидан ортмаётган замондошларимни кўрганимда Акмал амаки ёдимга тушаверади. Ҳар эслаганимда юрагимда армонли оғриқ туяверaман.

Ҳ. СУЛАЙМОНОВ.

ПОЙТАХТДАГИ 105-ўрта мактабда Тошкент Тиббиёт Педиатрия олий илмгоҳи учун талабалар тайёрлайдиган алоҳида қобилиятли ўқувчилардан иборат 2 та махсус синф ташкил қилинди.

Суратларда: Биология муаллимаси Раъно Аҳмедова дарсида; 11-синф ўқувчиларидан бир гуруҳи микроскоп билан ишлашмоқда.

Р. АЛЬБЕКОВ олган суратлар.

МУШТАРИЙ ИЛҲОМЛАРИ

Инъомжон Азматов Бўстонлиқ ноҳиясидаги Нанай қишлоғида туғилган. 1956 йили Тошкент Давлат дорилфунунининг ҳуқуқшунослик факультетини имтиёзли тугатган. Дорилфунунни тугатгач, Боёвут ноҳия ижроия қўмитасида котиб, раис ўринбосари вазифаларида ишлаган.

1960 йилдан Тошкент вилоят ижроия қўмитасида йўриқчи, кейинчалик ўша жойда бўлим мудири вазифасини бажарган.

1962 йили автоҳалокатга учраб, тақдир тақозоси билан ўзи туғилиб-ўсган Нанай қишлоғига қайтади. Учинчи гуруҳ ногирони бўлишига қарамай, ҳамон ижод ва меҳнатни тарк этмаган. Ҳозирги кунда Алишер Навоий номли шўро хўжалигида кадрлар бўлимини бошқармоқда.

ТУТМАСИН

Ҳар киши ушбу жаҳонда дилда хор-тикон тутмасин,
Бесабаб андуҳ чекиб, ақли паришон тутмасин.
Дардга малҳам топмагай ой битиб, йил ўтса ҳам,
Ҳар ким тилак қилсин, вале мендек саргардон ўтмасин.

Мен келиб ушбу ҳаётга топмадим соғлиқ, сиҳат,
Менга келган дарду ранжлар дўстларга ҳеч он етмасин.
Яшнангиз гулгун ҳаётда соғу саломат, яхшилар,
Менга тушган дард оташин сизни учқуни тутмасин.

ТОПУР РОҲАТ

Нечун туғилдим мен бахти қароман,
Бир дардга мубтало, мотамсароман.
Мурувват етмаган кунлар учунми!
Ва ё бедор ўтар тунлар учунми!

Туғилдимки, маним рўзим қоронғи,
Юрак-бағрим тўла дард ила доғли...
Ажабмас дарди сангиндан қутилсам,
Ва гулшан ичра ёр-дўстлар-ла кулсам.

Келиб дўстлар қурсалар гоҳе суҳбат,
Чекингай дард, бетоб дил топур роҳат.

Инъомжон АЗМАТОВ.

БЕКОБОД НОҲИЯСИ

МАҲСУЛОТ НОБУД БЎЛМАЙДИ

Бозор иқтисоди талаблари билан иш юритиш бугунги куннинг энг асосий вазифаси эканлигини англаб етган Далварзин жамоа хўжалиги меҳнаткашлари ҳам хўжасизликка чек қўйишга қарор қилишди. 10-механизациялашган кўчма колонна бунёдкорлари ёрдамида 1000 тонна маҳсулот сақлашга мўлжалланган омборхона қурилди. Бу омборхонага ўрнатилган музлатгичлар хўжалик далаларида етиштирилган мева ва сабзавотларни узоқ вақт бузилмасдан сақлаб туриш имконини беради.

ЗАМОНА ЗАЙЛИ БИЛАН

ЗАМОНАМИЗ қизиқ. Кечагина умрбод мозийда қолдирилди, деб ҳисобланган нарсаларимизнинг кўпчилиги, бугун яна кундалик ҳаётимизга «суқилиб» кириб унинг ажралмас қисмига айланиб бормоқда. Исбот дейсизми, марҳамат.

Навоий номли жамоа хўжалигида бойсунлик усталар билан ҳамкорликда ун тегирмони қурилиб ишга туширилди. Фақат боболарнинг ҳикоялари асосидагина билишган тегирмон нонининг тотли таъмини кичкинтойлар энди ўзлари ҳам тотиб кўрадиган бўлишди.

Ленин номли жамоа хўжалигида эса сандиқчилик устахонаси қурилди. Чет эл гарнитурлари, турли хил мебелларнинг нархи осмонда бўлган ҳозирги пайтда ўзимизда сандиқ ишлаб чиқарилиши айни муддао бўлди.

ЭЪТИБОР САМАРАСИ

Гўшт ва сут маҳсулотларининг танқислиги ҳамда уларга бўлган талабнинг юқорилиги, ҳақиқатдан ҳам бу соҳани «энг долзарб фронт»га айлантириб қўйди. Буни тўғри англаган Мавлонов номли шўро хўжалиги чорвадорлари бу йил ўз соҳалари равнақига алоҳида эътибор билан ёндашишган эди. Натижалар чакки бўлмади. Хўжалик чорвадорлари йиллик режаларини ортиғи билан уддалашди. Давлатга 106 тонна гўшт, 892 тонна сут сотилди. Бу ютуққа илғор соғувчилар Б. Саидмуродова, Д. Мирзаева, молбоқарлар Х. Бўкабоев, Ш. Жулматовлар ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшдилар.

К. БЕГМАНОВ.

«ФАҚАТ ҚИЗЛАР УЧУН»— СИЗЛАР, БИЗЛАР УЧУН

Ўзбекистон телевидениеси ўз кўрсатувларини таъсирчан ва сермазмун қилишга интилаётганлиги сезилмоқда. Ўтган шанба куни «зангори экран»да ростмана 6 ой деганда яна тикланган «Фақат қизлар учун» рукнидаги кўрсатув бунга яққол мисол бўла олади. Уни кўпчилик қизиқиш, ҳайрат билан томоша қилганлиги шубҳасиз. Бу кўрсатувни эл эътиборига ҳавола этган тележурналистлар, режиссёрлар ҳамда тасвирчилар ниҳоятда халқчил, долзарб мавзуларни қамраб олганлар.

Мазмунида «покиза муҳаббат, самимий ҳурмат асосига қурилган, нуроний онахонлар, бувижонлар оқ фотиҳасини олган ёш оила бахтга муяссар бўлади»,— деган ғояни сингдирган сюжет ихчам, содда, ўта ҳаётийдир. Орамизда бир-бирини синамай, нетмай ота-оналар билан маслаҳатлашмай, кексаларнинг гапларини назарга илмай турмуш қуриб доғда қолаётганлар оз эмас. Шу жиҳатдан олганда икки бир-бирига муносиб ёшларнинг ЗАГСдан ўтиш жараёни, у ердан қайтгач кексалар дуосини олишлари, ўзларини иффатли тутишлари кўрсатувга чирой ва катта маъно бахш этган.

Шу билан бирга кўрсатув юзасидан айрим эътирозларимиз йўқ эмас. Хусусан ЗАГС манзарасини олайлик. Қизларнинг эгниларидаги ялтироқ кийимлардан кўз қамашади. Турфа тақинчоқларни айтмайсизми? Биз бу ўринда қизлар кийинмасин, тақинчоқлар тақишмасин деган фикрдан йироқмиз. Лекин кўрсатувни олиб бораётган Дилфузахон ЗАГС манзарасидан сўнг қизларни тўхтатиб: турмуш қурганмисиз? Қайнонангиз қандай бўлишини истардингиз? Каби саволлар билан бирга «Сиз ёшларнинг бундай кийинишларига қандай қарайсиз? Ялтироқ кийимлар учун маблағларни ўзингиз топаоласизми? Умуман ҳали турмуш қурмаган қизларнинг ўзларига бунчалик оро беришлари мумкинми? деб сўраса ва бу борада уларнинг фикрларини билса кўрсатув

«ОЙНАИ ЖАҲОН» ҚАРШИСИДА

яна ҳам таъсирчанроқ, мақсади равшанроқ бўларди. Чунки кийим-кечакка ружу қўйиб, ҳали ўзи бир сўмнинг қадрига етмасдан туриб, ота-онага «уни олиб беринг, буни олиб беринг» деб хархаша қиладиган қизлар кам эмас. Бу талабни қондира оладиган оила бўлса майлику-я, лекин қондиролмаса кўп ҳолларда оқибати хунук тугаётганлиги ҳам сир эмас. Бунинг устига бундай қимматбаҳо, камёб кийимларни давлат савдо шохобчаларидан кундузи чироқ ёқиб ҳам тополмайсиз.

Кўрсатувда «қизларга безорилик, тегажоғлик қилганида улар ўзларини ҳимоя қила оладиларми?» деган саволга жавоб топиш лавҳаси жуда қизиқарли. Ҳақиқатдан ҳам бу кўпчилик эсига келмаган савол. Унга жавоб бераётган қизларнинг ёки спортчи қиз Меҳринисонинг мулоҳазалари маълум даражада хомроқ бўлиши мумкин, лекин барибир муаллифларнинг шу муаммога эътиборни қаратишлари, теша-тегмаган мавзуни экранга олиб чиқишлари диққатга лойиқ.

Қолаверса, кўрсатувдаги ўзларининг жонларига қасд қилиб касалхонага келтирилган кўплаб қизлар қисмати ҳақидаги лавҳа ҳам кўпчиликни ташвишлантирадиган ҳолат. Чунки иродасизликлари туфайли 15—20 ёшлар орасидаги қизлар бири онаси сочига тўғноғич (заколка) олиб бермаганлиги сабабли дуч келган дориларни ичиб заҳарланган бўлса, бири енгил йўлга кириб шарманда бўлганлиги учун ўз жонига қасд қилган. Шифохонада бундайлар сони кам эмаслиги айниқса афсусланарлидир. Бу оғриқли муаммо ҳақида тайёрланган сюжет ишонарли ва долзарб.

Айтилганлардан хулоса шуки, «Фақат қизлар учун» биргина қизларнинг ўзлари учунгина эмас, бу кўрсатув сизлар ва бизлар учун ҳам. У бизни ҳушёрликка, оилада қизлар тарбиясига эътиборни кучайтиришга чақиради. Ўз навбатида қизларни андишали, хаёли, иффатли ва иродали бўлишларини, бебошлик йўлига кирмасликларини, кўрпага қараб оёқ узатишларини тақозо этади.

Яна бир истак: «Фақат қизлар учун» кўрсатуви айни шаҳар ҳаётидан бўлиб қолган, бу рукн остида қишлоқ қизларининг кундалик муаммолари ҳам қамраб олинса, яхши бўларди.

Саидвали ҲАСАНОВ,
журналист.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ЯНГИ ҚАБИЛА ТОПИЛДИ

● ИНДОНЕЗИЯНИНГ Ириан Жай вилоятидаги чакалакзорлар яқинида, Янги Гвинея оролининг ғарбий қисмида шу вақтгача олимларга маълум бўлмаган ибтидоий қабила топилди. Жакартада чиқадиган «Суара Пембаруан» рўзномасининг хабар беришича бу қабилада 50 нафарга яқин кекса— ёш одамлар бор. Улар ҳеч қандай кийим кийишмайди, онадан қандай туғилган бўлсалар умрларининг охиригача шундай ўтадилар. Қуроллари ҳам жуда ибтидоий — ҳаммаси ёғочдан ясалган. Қабила аъзолари ўз уйларини сагот пальмасининг пояларі ва баргларидан қурадилар.

ҚЎНҒИЗМИСАН ҚЎНҒИЗ

⊙ ОЛИМЛАР жаҳонда энг йирик қўнғиз турини йўқ бўлиб кетишдан сақлаб қолдилар. Улар буни қатъий ишонч билан айтишаяпти. Катталиги муштдай, оғирлиги 85 граммгача борадиган бу қурт-қумурсқалар вакилининг ватани Янги Зеландиядир. Бу ерда у ниҳоятда тез камайиб кетаётганлигидан ташвишга тушган олимлар унинг бир нечтасини уларга ҳеч қандай хавф-хатар йўқ бўлган узоқ ороллардан бирига олиб бориб, қўйиб юбордилар.

Бироқ энг узун умуртқасиз жонивор — чувалчангни асраб қолишга ишонч йўққа ўхшаяпти. Австралияда яшовчи ва узунлиги 2,7 метргача борадиган чувалчангнинг йўқ бўлиб кетиши хавфи бор. Шунинг учун ҳам уни Қизил китобга киритдилар, деб ёзади «Интернэшнл уайлдлайф» ойномаси.

ОҒЗИ ҚИЙШИҚ БЎЛСА ҲАМ...

ЁКИ УЙ-ЖОЙ ТАҚСИМЛАШДАГИ ҲАНГОМАЛАР

Идорага 35 ёшлардаги аёл қизчаси билан кириб келди. Қўлидаги бир даста қоғозларни хавотирлик билан узатар экан, қабул қилувчига ҳадик аралаш термулди.

— Ҳужжатларингиз етарли, сизни уй-олиш учун навбатга қўйишлари керак.

Аёлнинг кўзларида ёш қалқди.

— Тоқатим тоқ бўлди, — деди у. — Навбатга олишни пайсалга солишавериб, тоқатимни тоқ қилишди, бу дунёда яшагим ҳам келмай қолди.

Бу суҳбат яқинда Янгиобод шаҳар прокуратурасида бўлиб ўтди. Шаҳардаги «Восток» ишлаб чиқариш бирлашмаси қурилиш-монтаж бошқармаси буёқчиси Қумри Эргашева 3 нафар фарзанди билан бор-йўғи 12 квадрат метр сахнлик хонада турарди. У уй олиш учун эмас, ҳозирча навбатга қўйишларини сўраб ташкилот раҳбарларига мурожаат этди. Улар эса қийин аҳволда қолган онага ёрдам бериш ўрнига галга солишди, сарсон-саргардон қилишди. Бояқиш аёл бир даста ҳужжатларини йиғиб шаҳар ижроия комитети бўлимларида сарғайиб ўтирди. Ижроқўмда иш хонангизда навбатга турасиз, деб жўнатиб юбордилар. Сабр-тоқатнинг ҳам чегараси бор. Одам темир эмас, ҳар қандай мустаҳкам асаблар ҳам ниҳоясиз сарсонгарчиликларга чидаш беролмайди. Қумри Эргашева ниҳоят шаҳар прокуратурасига келди. Прокуратуранинг расмий ёзма талабномасидан сўнггина у навбатга қўйилди. Баъзан ҳайрон бўласиз, бу оддийгина ишни прокуратура аралашмасдан ҳам амалга ошириш мумкин эмасмиди?

Афсуски сарсон бўлган биргина Қумри Эргашева эмас, бундай бечоралар жуда кўп. Уй-жой бериш билан шуғулланадиган тошмеҳр тўралар кўнгилларига келган номаъқулчиликларни одамларнинг ҳақ-ҳуқуқларини поймол этаверадилар. Бундай ҳаракатлар Янгиобод шаҳрида ҳам учраб турибди. Масалан К. Хайдарова уй-жойга навбатга қўйишларини сўраб ариза берган. У салкам бир ярим йил бўзчининг мокисидек қатнаб, асабларини издан чиқариб, ниҳоят навбатга турди. М. Мирзабоеванинг аризаси эса бир йилдан зиёд кўрилмади. Р. Ханипова, Ю. Романовскийларнинг аризалари ҳам шаҳар ижроия қўмитасининг қайсидир тортмасида чанг босиб ётибди.

Шаҳар ижроия комитетидагилар кимга қандай муомала қилишни яхши билишади, оддий фуқарога тўраларча муносабатда бўлиб, таниш-билишларга бошқача салом беришади. Бўлмаса З. Романова деган аёл уй-жойга навбатга олинмаса-да, шаҳар кенгашининг қарори билан бир зумда уйлик бўлиб олармиди. Маиший комиссия аъзолари унга уй бериш масаласини ҳатто муҳокама ҳам қилишмаган. Ижроия комитетдаги амалдорлар эса комиссия мажлисининг розилигисиз уй бериш ҳақида қарор чиқаришган.

Шаҳарда кимлардир каталакдек хонада яшаб, болачақаси билан қийналиб ётибди, кимлардир эса уй-жойга муҳтож бўлмасалар-да, данғиллама хоналарни эгаллаб олишмоқда. Янгиобод шаҳар ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари В. Иброҳимов ўз амалидан ниҳоятда «самарали» фойдаланиш йўлига ўтиб олди. Унинг қизлари Ф. Иброҳимова ва З. Иброҳимовалар уй-жойга муҳтожлиги йўқ эди. Лекин шаҳар ижроия комитетининг қарори билан амалдорнинг қизлари имтиёзли навбатга қўйилдилар. Уларнинг ҳужжатлари етарли эмаслиги билан ҳеч ким қизиқмади. Шаҳар прокуратураси бу ишга аралашиб, расмий равишда норозилик билдиргандан сўнгина имтиёзли рўйхатдан чиқарилдилар.

Янгиобод шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари М. Умаровнинг қизи Усмоновага катта «марҳамат»лар кўрсатиб уй учун ордер беришди. Ваҳоланки у уй-жой шароитини яхшилашга муҳтож эмасди. Шундай бўлсада М. Умаровни юз хотир қилишиб, қизининг номини имтиёзлилар навбатига тиркаб қўйишди, лекин атайлаб навбат рақамини ёзишмади. Г. Усмоновадан олдин ариза берганлар кўп эди. Бироқ таниш-билишчилик инсоф, адолатдан устун чиқди.

Янгиободда уй-жойларини кенгайтириб олишга ҳуқуқи бўлмаган жуда кўп кишиларга қоидага хилоф равишда уйлар берилди. Сабабини сўрасангиз, биз халқ депутатлари шаҳар кенгашининг сессияси қарорига биноан бир кишига 9 квадрат метр сахнгача тўғри келса навбатга олиб, уй бераверамиз дейишди. Ўзбошимчалик билан чиқарилган бу қарор кимларга хизмат қилаётганлигини юқоридаги воқеалар исботлаб турибди. Биз шаҳар кенгаши ижроия комитети раҳбарларига айтмоқчимизки, қабул қилган қарорингиз мутлақо қонунга тўғри келмайди. Чунки Ўзбекистон Вазирлар Кенгашининг қарорига биноан уй-жой сахни киши бошига 7 квадрат метрдан кам бўлса навбатга олинади деб аниқ айтиб қўйилган.

Шаҳар прокуратураси бундай қонунбузарликка қарши талабнома юборди. Шаҳар ижроия қўмитаси раҳбарлари эса тартиббузарликларни синчиклаб текшириш, ўзбошимчаликларнинг асл сабабларини аниқлаш, тегишли хулосалар чиқариб, айбдорларга чора кўриш ўрнига прокуратуранинг қонуний талабларини рад этдилар. Маҳаллий ҳокимият мутасаддиларининг бундай муносабатлари адолатсизликларга кенг йўл очмоқда.

Чиллаки-чиллакини кўриб чумак уради деганларидек вилоятимиздаги бир қатор шаҳар ва районларда ҳам уй-жой тақсимотида адолатсизликлар рўй бермоқда. Чиноз район ижроия қўмитасида уй-жойга навбатга туриш учун берилган аризалар вақтида рўйхатга олинмайди, қоидабузарликларга йўл қўйилади, лозим ҳужжатлар тўпланмайди, уй олишга ҳаққи борлар ҳам, ҳаққи йўқлар ҳам навбатга қўйилаверади. Текшириш натижалари шуни кўрсатдики, турар-жой, маиший комиссия раиси Клочкованинг айби билан навбатда турганлар ҳисоб номерларини ўзгартириб, тузатишлар киритиб туриш одатга айланган. Масалан, В. Тўлаганова 68-ҳисоб билан навбатга тиркалган эди. Кўп ўтмай у биринчи қилиб ўтказиб қўйилди. Шунингдек, А. Зукуров, А. Везрукова, Ф. Муҳамадиеваларга ҳам навбатлари келмасада уй бериб юборишаверди. Солдатский шаҳар кенгаши ижроия комитетида О. Пак, Д. Аҳмедова, М. Ким, Л. Аюповларга, Ангрен шаҳар ижроия комитетида А. Серюгина, О. Сафришеваларга ҳам навбатсиз уй берилган. Янгийўл шаҳар ижроия қўмитаси лозим ҳужжатларсиз Топиловага уй «совға» қилди. Ҳолбуки, унга уй керак эмасди. Шунинг учун Чикирова билан уйини алмаштирди. Чикированинг турадиган жойи бўлганлиги учун уйини турар-жой хўжалиги трестига ижарага берди. Хуллас, «оғзи қийшиқ бўлса ҳам»... деганларидек кимда нуфузли одами бўлса ўшанинг ошиғи олчи.

Хулоса шу: жамиятимиз ривожланишига, ижтимоий адолат қарор топишига тўсқинлиқ қилаётган кишилар қилмишларига яраша жазоланишлари керак!

Б. ПУЛАТОВ
Журналистлар уюшмаси аъзоси.

С. АЛИЕВ,
вилоят прокуратураси умумий назорат бўлимининг бошлиғи

Ҳ. ЭРОВ,
Янгиобод шаҳар прокурори.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРИШЛАР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ
УЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА
ТЕАТРИДА
22 декабрь соат 18.00 да
ПРЕМЬЕРА
ШУКРУЛЛО асари

УНСИЗ ФАРЁД

(психологик драма)

Саҳналаштирувчи режиссёр — Марат АЗИМОВ.
Рассомлар — Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Убайдулла САЙДАЛИЕВ;
Анатолий ЖИБОЕДОВ.
Мусиқа танловчи — Шуҳрат ҲОШИМОВ.
РОЛЛАРДА ИШТИРОК ЭТУВЧИЛАР:
СССР халқ артисти Ёқуб АҲМЕДОВ.
Ўзбекистон халқ артисти Турғун АЗИЗОВ.
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар: Теша МУМИНОВ, Тўти ЮСУПОВА, Гулчеҳра ЖАМИЛОВА, Бахтиёр ҚОСИМОВ, Муҳаммадали АБДУҚУНДУЗОВ, Саидкомил УМАРОВ;
артистлар: Қаҳрамон АБДУРАҲИМОВ, Пўлат НОСИРОВ, Луиза ҚУЛАБДУЛЛАЕВА, Равшан ЖУРАЕВ, Шоҳида ИСМОИЛОВА, Мадина МУХТОРОВА, Сайёра ЮНУСОВА, Маҳфуза БОБОТУЛЛАЕВА, Абдусамат МАҲМУДОВ, Абдураим АБДУВАҲОБОВ ва бошқалар.
Жамоа бўлиб кўриш учун буюртмалар қабул қилинади. Телефон: 44-24-47.

ЙИГИТЛАР ВА ҚИЗЛАР!

Агар Сиз техника лицей гуруҳига кирмоқчи бўлсангиз ва келгусида техника дорилфунунида ўқишни давом эттириш ниятида бўлсангиз С. И. Кадишев номидаги 33-ҳунар-техника билим юрти Сизни 6 ойлик математика ва она тилидан пулли тайёрлов курсларига таклиф этади.

Ўқишга 9 йиллик мактаб ўқувчилари ва кундузги мактабнинг 9-синф ўқувчилари қабул қилинади.

Тайёрлов курсларида топширилган битирув имтиҳонлари айни пайтда техника лицейларига кириш имтиҳонларидир.

Аризалар — 1991 йил 31 декабргача қабул қилинади.
Машғулотлар — 1992 йил 2 январдан бошланади.
МАНЗИЛИМИЗ: Тошкент шаҳри, Генерал Петров кўчаси, 331-уй. (29, 6-трамвайлар ва 110, 119, 30, 151, 192-автобусларнинг «Билим юрти» бекати).
ТЕЛЕФОНЛАР: 96-58-20, 96-39-72, 96-49-64.

ПАХТА ЕТИШТИРИШ ХЎЖАЛИКЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Жумҳуриятимиз Президенти фармонларига биноан етиштирилган умумий ҳосилнинг 5 фоизи ва режадан ортиқ йиғиб олинган пахтанинг 100 фоизи хўжаликлар ихтиёрида қоляпти.

Шуни инобатга олганда ишончимиз комилки, ҳар қайси хўжалик учун қандай қилиб хом ашёдан ип-газлама ишлаб чиқариш муаммоси юзага келди.

Хўжаликларнинг ишбилармон раҳбарлари жамоа ва шўро хўжаликларида (хом ашёдан чит, сурп ва ип ишлаб чиқариш учун кичик корхоналарни қуришга киришди.

Шу корхоналарда ишлаш учун ишчилар

ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШ БОШҚАРМАСИНИНГ

16-ҲУНАР—ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИДА ЎҚИТИЛАДИ

Сиз, ҳурматли хўжалик раҳбарлари билим юрти билан хўжалик ҳисобида битим тузган ҳолда, ишсиз юрган қизларни билим юртига ўқишга юбориб, 10 ойдан кейин юқори малакали ип йигирувчиларга, калаваловчиларга, пиликловчиларга, тўқувчиларга ва уста ёрдамчиларига эга бўлиб, кичик корхоналарининг унумли ишлашини таъминлайсиз.

Ўқиш давомида назарий дарслар билим юртида, амалий дарслар эса Тошкент шаҳар ип газлама ишлаб чиқариш бирлашмасида юқори малакали устозлар ёрдамида олиб борилади.

Ўқувчилар билим юрти томонидан ётоқхона билан таъминланадилар.

Билим юрти манзилгоҳи: 700100, Тошкент шаҳри, Фрунзе ноҳияси, Абдулла Қаҳҳор кўчаси, 34-уй.
Телефонларимиз: 55—44—85, 55—44—16, 55—44—96.

Транспорт воситалари: Жанубий темир йўл вокзалидан: 7, 24, 28-трамвайлар; 57, 38, 40-автобуслар; 2-троллейбус билан «Фрунзе савдо маркази» бекатигача борилади.

Шимолий темир йўл вокзалидан: 2, 80-автобуслар
Тайёрагоҳдан 14-троллейбус; 11, 7, 45-автобуслар;

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: шўролар ҳаёти — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749, 337010; ижтимоий масалалар — 325645; маданият — 325767; адабиёт ва санъат; миллий қадриятлар — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот ва спорт — 325556, 339915; хатлар ва оммавий ишлар— 325354, 334048; тижорат бўлими — 325733; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 325354, 334048; эълонлар— 325666.

● Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—2 форматида босилади. ● 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: 6484. Индекс: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 19.00 44 минг нусха босилди.